

Grodden

EN ÄGARTIDNING FRÅN LANTMÄNNEN | LÄS MER PÅ WWW.LANTMANNEN.SE | NR 2 | APRIL | 2017

LEDAREN | SID 2

Att växa med lönsamhet

Klimatarbete på alla nivåer

SIDAN 18-21

Årets distriktsstämmor skriver historia

SIDAN 4-10

Forskning för diabetikern

SIDAN 30

Groddenstipendiat 2017

Jim gillar att samarbeta

SIDAN 16-17

Med Småland och världen i bagaget

15

Satsar mitt i mjölk-krisen

24

Lantmännen

Grodden

REDAKTION

Grodden, Lantmännen, 205 03 Malmö
Tel växel: 010-556 00 00
grodden@lantmannen.com

CHEFREDAKTÖR: Anna Carlström

Tel: 010-556 09 68
anna.carlstrom@lantmannen.com

REDAKTÖR: Helena Holmkrantz

Tel: 010-556 06 43
helena.holmkrantz@lantmannen.com

LAYOUT: Jan Reinerstam, Pagarango

OMSLAGSBILD

Jim Nilsson, Höganäs, är en av årets groddenstipendiater. Bild: Hans Jonsson/Cumuluso

UPPLAGA

Grodden är Lantmännenkoncernens informations-tidning till ägarna. Lantmännens medlemmar (ägare) får tidningen som medlemsförmån. Upplagan är cirka 38 000 exemplar. Tidningen utkommer med 6 nummer per år.

TRYCKERI: V-Tab i Västerås

DISTRIBUTION

Tidningen distribueras som posttidning B till ägarna. Den distribueras även internt inom Lantmännen.

ADRESSÄNDRING

Medlemmar: Meddela kundregistret.
Tel 010-556 00 00
Kundregister.ssc@lantmannen.com
Övriga: Kontakta redaktören

ANNONSBOKNING

Mnemonista
Kontaktperson: David Martinez-Lundström
E-post: david@mnemonista.se
Tel: 0735-699 350

ANNONSMATERIAL

Tekniska upplysningar: Annonser ska levereras till Mnemonista, som tryckfärdiga pdf-filer, bilder i 300 dpi. E-post: david@mnemonista.se

ANNONSFORMAT (I MM) OCH PRISER

FORMAT	MÅTT (MM)	PRIS
1/1 sida (satsyta)	225x320	18 500:-
1/1 sida (utfallande*)	250x350	18 500:-
1/1 sida (sista sidan*)	250x320	20 500:-
1/2 sida (stående)	106x320	10 500:-
1/2 sida (liggande)	225x155	10 500:-
1/4 sida (stående)	106x155	5 600:-
1/4 sida (liggande)	225x74	5 600:-
1/8 sida (stående)	49x155	3 100:-
1/8 sida (liggande)	106x75	3 100:-

* +3 mm skärsmån vid utfallande

Moms tillkommer på samtliga priser.
Priserna ovan baseras på färdigt material, enligt tekniska upplysningar. Övrigt arbete debiteras.

PRELIMINÄR UTGIVNING 2016 (med reservation för ändringar)

Nr	Materialdag	Utgivning
3	5/5	31/5
4	25/8	20/9
5-6	17/11	13/12

BILAGOR

För bokning av bilagor, kontakta redaktören
Telefon 010-556 06 43

Enkel A4	80 öre/ex
Dubbel A4	90 öre/ex
Enkel A3	90 öre/ex
Urval av adresser	500 kr

Färdigtryckta bilagor ska vara tryckeriet till handa minst 5 dagar före tryck

Lantmännen

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 25 000 svenska lantbrukare, har 10 000 anställda med verksamheter i ett 20-tal länder och omsätter 37 miljarder kronor på årsbasis. Med basen i spannmål förädlar vi åkermarkens resurser för ett livskraftigt lantbruk. Några av våra mest kända varumärken inom livsmedel är AXA, Kungsörnen, GoGreen, Schulstad, Gooh, Finn Crisp och Bonjour. Vårt företag är grundat på kunskap och värderingar som har funnits i generationer hos våra ägare. Genom att vi har forskning, utveckling och verksamhet i hela värdekedjan, kan vi tillsammans ta ansvar från jord till bord. Läs gärna mer på: lantmannen.se/omlantmannen

Signerat

Att växa med lönsamhet

Just när våren kom hölls den sista av årets 20 distriktsstämmor! Under två veckor har styrelse och ledning varit ute i distrikten för att möta er och berätta om allt det intressanta som händer inom Lantmännen. Men det är minst lika angeläget att få höra era kommentarer om Lantmännen och det svenska lantbruket. Vad är viktigt för er som ägare och affärspartners till Lantmännen?

Jag vill börja med att säga att det varit 20 väldigt olika möten. Från Luleå i norr till Lund i söder, från Vänersborg i väst till Visby i öst. Men det finns stora likheter – alla möten har präglats av stolthet för Lantmännen, en koncern som i dag levererar både bra produkter och tjänster – och en hög utdelning till er ägare. Frågor om osäkerheten i omvärlden och hur den påverkar Lantmännen har kommit upp på flera stämmor. Det finns inget kort och enkelt svar på den frågan, men en riskspridning på olika marknader och produkter, kombinerat med en stabil och sund affär i botten är grunden för oss att hantera denna osäkerhet. Sedan handlar det alltid om att ha rätt personer på rätt plats.

Vi har också fått frågor om Lantmännens internationalisering. Var, hur och varför? För att även i framtiden kunna leverera bra resultat och inte stagnera måste Lantmännen fortsätta att växa. Världen runt oss snurrar allt snabbare och på många av de tuffa och hårt konkurrensutsatta marknader där vi arbetar är tillväxt och expansion naturligt för att inte låta andra aktörer ta vår position eller putta bort oss ur butikshyllorna. Att växa på marknader som växer och agera som en attraktiv partner i flera länder är en viktig del av vår strategi och en nödvändighet för till exempel Unibake med sina stora internationella kunder. Målet med vår långsiktiga inriktning är som ni vet att vara en ledande aktör i Östersjöområdet. Samtidigt genomförs varje förvärv och satsning utifrån noggranna värderingar, kalkyler och riskbedömningar. Vår tillväxt ska alltid grundas på lönsam tillväxt.

Ett annat tema som kommit upp på flera stämmor är produktutveckling och innovation. Nya produkter och tjänster är ett av våra viktigaste konkurrensmedel! Lanseringen av durumpastan från Gotland är ett härligt exempel på när Lantmännen drar nytta av hela kedjan från jord till bord. Från skickliga lantbrukare, via en väl fungerande spannmålskedja till vår pastafabrik i Järna, där kompetens och kunnande resulterat i en unik och väldigt god produkt. Lanseringen av bönpastan förra året följde samma framgångskoncept. Kopplingen till er som lantbrukare och ägare inger stort förtroende bland konsumenterna och stärker oss i vårt arbete, samtidigt som vi kan stärka er affär. Också när vi nu lanserar barnmat, bland annat välling och gröt baserad på svensk havre och vete, är kopplingen till gården en viktig komponent.

En annan del av Lantmännens arbete med innovationer är Växthuset, ett affärsutvecklingsprogram för ägare, medarbetare och externa entreprenörer. I början av mars hade jag förmånen att vara med i Draknästet till Växthuset för Ägare. Jag blev verkligen imponerad av de professionella dragningarna, innovationshöjden och engagemanget. Flera av idéerna kommer Lantmännen nu att stödja på olika sätt. Även om alla projekt inte bar hela vägen tycker jag att det positiva omdömet vi fick för programmet från deltagarna var minst lika viktigt.

”Kopplingen till er som lantbrukare och ägare inger stort förtroende bland konsumenterna och stärker oss i vårt arbete, samtidigt som vi kan stärka er affär.

När det gäller våra affärer arbetar vi hela tiden med att fortsätta utveckla alla delar av Lantmännen. Inom Lantmännen Lantbruk är fokus nu på att vara en bra affärspartner under vårbruket och på foderområdet får vi många positiva signaler, i en hårdnande konkurrens. På vårens maskinvisningar får vi möjlighet att visa det breda redskapssortimentet och vi får många intresserade frågor om våra Fendtröskor, vilket är väldigt roligt. Här vill jag också nämna den kommande lanseringen av LM² som är ett gemensamt projekt för Maskin och Lantbruk, för att underlätta vardagen för dig som företagare. För Livsmedelsdivisionen har jag nämnt arbetet med produktutveckling. Att ta vara på synergier, ha tydligt marknadsfokus och bättre utnyttja vår internationella plattform är oerhört viktigt för framgång.

Inom division Energi fortsätter Agroetanol att utveckla den andra generationens etanol, det vill säga en etanol som bygger på restprodukter och avfall, till exempel bröd och smulor från bland annat Unibake i Örebro. Att använda de resurser vi har på ett klokt sätt är ett måste för framtiden. Att Lantmännen med hela sin bredd och kompetens kan spela en nyckelroll för ett allt med hållbart samhälle är både spännande och utmanande.

Under våren kommer vi att starta vår Ägardialog med distriktsstyrelser och övriga ägare. Jag hoppas verkligen att ni vill vara med och utveckla Lantmännen och tar tillfället att utnyttja denna möjlighet för medlemspåverkan. För även om vår koncern har en stabil bas och en tydlig strategi måste vi alltid våga utmana oss själva och fortsätta framåt!

Med vänliga hälsningar

Per Olof Nyman

Vd och koncernchef

Henrik och Ove föreslås till styrelsen

Två nya ledamöter föreslås till Lantmännens styrelse. Henrik Wahlberg från Övertorneå och Ove Gustafsson från Vänersborg är föreslagna. Lantmännens Föreningsstämma tar ställning till förslagen i början av maj.

Lantmännens styrelse har under 2016 bestått av ordförande Bengt-Olov Gunnarson, Ulf Gundemark, Per Lindahl, Pauline Lindwall, Johan Mattsson, Thomas Magnusson, Gunilla Aschan, Björn Wallin och Hans Wallemyr samt tre personalrepresentanter.

Mandattiden går ut

I år går mandattiden ut för Bengt-Olov Gunnarson, Per Lindahl, Johan Mattsson, Gunilla Aschan och Hans Wallemyr. Bengt-Olov Gunnarson och Björn Wallin har meddelat att de inte står till valberedningens förfogande.

Inför föreningsstämman 2017 har valberedningen enats om att föreslå omval av Per Lindahl,

Johan Mattsson, Gunilla Aschan och Hans Wallemyr. Valberedningen föreslår nyval av Henrik Wahlberg på två år och av Ove Gustafsson på ett år.

Gedigen erfarenhet

– Henrik Wahlberg och Ove Gustafsson har båda en gedigen erfarenhet och kunskap om lantbruk- och livsmedelsverksamhet. De har även verkat på olika positioner inom större företag i branschen, vilket är en tillgång i styrelsearbetet när Lantmännen nu fokuserar på utveckling i linje med den fastlagda strategin, säger Kjell Eriksson, valberedningens ordförande.

Valen sker vid Lantmännens föreningsstämma som hålls i Stockholm den 4 maj.

Henrik Wahlberg är född 1967 och utbildad flygtekniker. Henrik driver sedan 1991 en mjölkkoöbetsättning med ett 70-tal kor och ungdjursuppfödning tillsammans med sin hustru i Soukolojärvi, Övertorneå. Henrik är bland annat ordförande för Norrmejerier, en post som han tidigt aviserade att han kommer att lämna under våren. Han är även vice ordförande Svensk Mjölk, vice ordförande LRF norrlandsgrupp.

Henrik Wahlberg, Övertorneå

Ove Gustafsson, Vänersborg

Ove Gustafsson är född 1957, och utbildad lantmästare. Han bor i Västra Tunhem utanför Vänersborg, där han tillsammans med sin hustru driver ett lantbruk med inriktning på spannmål och nötköttproduktion. Ove har i många år varit distriktsordförande och ordförande i Lantmännens företroenderåd.

Sedan två år tillbaka är Ove ledamot av Beirat i HaGe Kiel.

Medlemskonto med bättre ränta och insättningsgaranti

Som medlem i Lantmännen kommer du under 2017 att få tillgång till ett förmånligt sparande i Lantmännen Finans AB. Under våren lanseras ett speciellt medlemskonto. Räntesatsen planeras ligga ca 15 punkter (för närvarande 0,15%) över traditionella medlemskonton i Lantmännen ek för, och har statlig insättningsgaranti. På sikt ersätter medlemskontot i Lantmännen Finans AB kapitalkontot i Lantmännen ek för, som kommer att upphöra under 2017. Genom att kapitalkontot tas bort renodlas och förenklas konstrukturen inom Lantmännen

ek för, samtidigt som Lantmännen Finans AB inför ett attraktivt konto för medlemmar. Läs mer om det nya kontot på www.lantmannenfinans.se. Särskild information kommer att gå ut till dig som i dag har kapitalkonto i Lantmännen ek för.

Lantmännen vill samtidigt informera om att de medel som du har på konton i Lantmännen ek för ska vara hänförliga till dina affärer med Lantmännen.

Lantmännen Finans AB kommer även fortsättningsvis att erbjuda kapitalkonto för icke medlemmar.

Följ med Lantmännen till Malawi

Lantmännen stödjer via den svenska biståndsorganisationen We Effect lantbruket i Malawi – ett av världens fattigaste länder. I flera artiklar har Grodden beskrivit de projekt som Lantmännen är engagerat i. Nu utlyser Lantmännen en uttågning till en studieresa till Malawi i oktober.

Två av Lantmännens ägare och två av koncernens medarbetare i Sverige får resa tillsammans med We Effect för att under en vecka följa arbetet. Den som vill vara med i uttåg-

ningen nominerar sig själv eller någon annan med en motivering i text eller en kort filmsekvens. Sex personer ur varje kategori (medarbetare/ägare) väljs ut för intervjuer. Två personer koras sedan ur varje kategori utifrån de kriterier som gäller för tävlingen.

Läs mer i nästa nummer av Grodden och på www.lantmannen.se. Ansökan ska vara Lantmännen tillhanda senast den 1 juni.

Text: Anna Carlström

Handel med emissionsinsatser

Orderperiod Nr	Antal köp styck	Antal sälj styck	Transaktionspris procent	Omsatt volym kronor
2017				
1	8	28	134	2 756 026
2	11	34	137	1 658 447
3	15	22	137	2 006 964
2016				
10	8	24	130	1 604 000
11	8	10	130	1 025 000
12	11	14	127	1 148 546

Kommande handelsdagar:

18/4, 30/5, 19/6, 17/7, 14/8, 25/9, 23/10, 6/11, 20/11, 11/12

Kompletterande information, handelsregler och orderblankett för köp/sälj finns på Lantmännens hemsida lantmannen.se/omlantmannen/Agare-och-medlem

Kontoöversikt och gällande räntesatser

Lantmännen Lantbruk/ Maskin SE		Aktuella räntesatser mars 2017	
Kundreskontra	Fakturor, dröjsmålsränta	efter förfallodag	11,70 %
Kundreskontra	Finansieringstjänst	efter förfallodag efter kravdatum	5,45 % 11,70 %
Ränta vid förskotts betalning		endast medlemmar	0,60 %
Avräkningskonto		tillgodo skuld spannmålsförskott	0,60 % 1,70 % 1,70 %
Sparmedel	Kapitalkonto	endast medlemmar endast medlemmar	0,60 % 0,60 %

Har du frågor om dina konton eller sparmedel? Kontakta cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com

Distrikts-
stämmor
landet runt
2017

Årets stämmor historiska

I Bollnäs spelades Gävleborgs distriktsstämma in och direktsändes på internet.

Första distriktsstämman i nybildade Kalmar-Öland.

Första distriktsstämmorna som direktsändes på internet i Gävleborg och Dala-Aros.

Första distriktsstämman som kunde följas på två orter samtidigt i distrikt Västra Sverige.

Årets distriktsstämmor går till historien av många anledningar. Det har varit välbesökta möten och många ägare har passat på att lära sig mer om Lantmännen, ställa frågor och träffa kollegor i regionen.

Under stämmorna har också årets groddenstipendiater presenterats och gratulerats. Läs mer om stipendiaterna på sidorna 16-17.

Frågor som engagerat stämmodeltagarna i år har bland annat varit hur återbäring och utdelning är fördelade, vad som händer med landets spannmålsmottagningar och hur det går för Lantmännens internationella verksamheter.

Grodden har fångat stämningen på elva av årets 20 distriktsstämmor.

DISTRIKT VÄSTRA SVERIGE

Succé för satelliten

För första gången hölls en distriktsstämma "med satellit" inom Lantmännen. Huvudstämman hölls i Vänersborg och via webb följde ett 20-tal deltagare stämman från Ulricehamn. Den historiska stämman inleddes med att deltagarna i Vänersborg vände sig mot kameran och vinkade till kollegorna i Ulricehamn.

– Nu vill vi bara kunna vara med och rösta, var en kommentar från de nöjda "satellitdeltagarna". Frågor till huvudstämman skickades via en chatt och i Vänersborg tog presidiet upp frågorna från satelliten på samma sätt som de direkta frågorna vid huvudstämman. Att det ibland kan vara enklare att ställa frågor i en mindre grupp var tydligt eftersom merparten av frågorna under stämman kom från satelliten. Bland annat diskuterades reservationen i Agroetanol och ett önskemål framfördes om en summering av Agroetanols

resultat de senaste fem åren. En motion om grunden för fördelning av emissionsinsatser skickades vidare till Föreningsstämman.

Årets stipendiat från Västra Sverige är Johan Christensson, Klevs gård. Sedan något år tillbaka har Johan tillsammans med sin fru börjat med förädling av gårdens råvaror och försäljning i egen gårdsbutik samt via småbutiker, bagerier och restauranger i närområdet.

I samband med distriktsstämman avgick Ove Gustafsson som distriktsordförande i Västra Sverige, eftersom han är föreslagen av koncernvalberedningen till koncernstyrelsen. Ove efterträds av vice ordförande Nina Svensson. Att Ove under lång tid varit en uppskattad ordförande i distriktet blev tydligt i samband med den mycket personliga avtackningen.

Text: Anna Carlström

Direktsändning från Bollnäs

Med året stämma i distrikt Gävleborg blåste nya vindar in i Lantmännen. Stämman gick till historien som den första av Lantmännens distriktsstämmor som direktsänts på webben.

Ett femtiotal medlemmar mötte upp på Gävleborgs distriktsstämma i Bollnäs, ytterligare några valde att följa stämman digitalt.

För presentationen av koncernens verksamhet och resultatet för 2016 stod koncernchef Per-Olof Nyman och Gunilla Aschan, ledamot i koncernstyrelsen. Gunilla inledde med en reflektion:

– Jag minns när man gick till distriktsstämman och hörde talas om miljardmålet och det kändes så osannolikt att vi skulle nå dit. Nu är det enormt roligt att kunna stå här och presentera ett resultat på 1,5 miljarder och dessutom en historiskt hög utdelning. Hela överskottet från lantbruksverksamheten går ju tillbaka till oss lantbrukare.

Per-Olof Nyman fortsatte:

– Ja, det är en mycket rolig utveckling. Vi kan väl inte lova samma höga utdelning varje år, att vi når dit i år beror på att alla divisioner levererar. Men vår ambition för framtiden är att hålla kvar affärerna på denna höga nivå. Det jag vill att ni ska ta med er är att de pengar vi delar ut helt och hållet går till svenska lantbrukare, inte till några danska eller tyska verksamheter.

Alla ekonomiska mål har satts med räge. Per-Olof Nyman kommenterade bland annat hur viktigt det är med en hög soliditet:

– Vi har satt målet 40 procents soliditet och nådde under det gångna året 42,7 procent. Det är en mycket bra utgångspunkt för framtida satsningar. Det är extra viktigt för ett kooperativ som Lantmännen att ha en hög soliditet eftersom det kan vara svårare att få in eget kapital jämfört med i ett aktiebolag. Vi har också ett starkt kassaflöde, vilket är något som bankerna tittar mycket på. Det är vi stolta över och ska försöka fortsätta hålla.

– Även våra internationella verksamheter bidrar till resultatet, som exempelvis Scandagrabolagen och HaGe Kiel, verksamheter som vi äger tillsammans med DLG. Det samarbetet bidrar till att vi kan dela ut pengar till er som ägare, förklarade koncernchefen och öppnade upp för frågor.

DLG och Lantmännen är ju konkurrenter i Sverige och samarbetare utomlands.

Hur funkar det?

– Mycket bra faktiskt. Vi träffas ofta, men pratar aldrig om den svenska verksamheten. Vi är medvetna om att DLG är en stark konkurrent i Sverige och vi tycker det är bra. Vi vill ha konkurrenter som tvingar oss att spetsa vår verksamhet.

Ni skrev ju ner värdet på Agroetanol häromåret. Är där ett övervärde i dag? Tänker ni justera det?

– Ja, där är ett övervärde just nu när det går bra. Men vi vill inte öka värdet på Agroetanol eftersom det är en så politiskt osäker affär. Lönsamheten hänger mycket på de beslut som tas i EU.

Gunilla Aschan presenterade sedan vad som kommer att hända under Ägardialogen och ställde den öppna frågan till stämmodeltagarna:

– Vad vill ni med Lantmännen? Det är viktigt för oss i koncernstyrelsen att få er feedback. Vi behöver era åsikter och Ägardialogen är ett bra tillfälle för alla oss ägare att fundera över utvecklingen. Under ett år får ni nu chansen att diskutera detta. Ta den!

Hur kommer de medlemmar som inte är förtroendevalda in i Ägardialogen?

– Det kommer att finnas utrymme för diskussioner under höstmötena, innan dess finns det möjlighet för distrikten att själva anordna tematräffar för medlemmarna. Det är en bra fråga att fundera över – hur ska ni involvera alla, så att detta inte bara blir en sak för förtroendevalda. Det här är en bra möjlighet att ta köksbordsdiskussionen vidare till distriktsstyrelsen och koncernstyrelsen.

En av stämmodeltagarna jämförde

Gävleborgs distriktsstämma kunde följas antingen på plats i Bollnäs eller via direktsändning på internet.

Årets groddenstipendiat för distrikt Gävleborg Susanne Mårtensson, Kinsta Hönsgård Söderala, gratulerades på stämman av Per Anders Bratt från distriktsstyrelsen.

Ägardialogen med Lantmännen Maskins roadshow häromåret:

– Vi fick berätta vad vi ville ha ute i landet och det mynnade ut i den resa som lantbruksmaskiner nu gjort. Det var länge sedan något kändes så bra som detta. Vi vill ju påverka den verklighet där vi verkar varje dag. Jag skulle vilja uppmana alla andra medlemmar att verkligen använda er av den här möjligheten att påverka som Ägardialogen innebär!

Regionchef Hans Westbom presenterade läget i Lantmännen Lantbruk och konstaterade att spannmål är viktigt, och ser ut att kunna bli ännu viktigare, i området Gästrikland/Hälsingland. En fråga som just nu hänger obesvarad är hur det ska gå med spannmålsmottagningen i Stugsund.

– Den person som sköter mottagningen i dag vill trappa ned och därför behövs det någon som kan avlasta honom i Stugsund. Det här är en fråga som bara måste lösas, så alla tips om entreprenörer som kan tänka sig att ta uppdraget tas tacksamt emot.

Lantmännen Maskins regionchef Christer Berglund fortsatte därefter och berättade bland annat om reservdelsaffären, som numera ses som en separat affär som nästan har blivit företagets navel.

Hur gör ni för att tag på kompetent verkstadspersonal till Maskins verkstäder?

– Det är en av våra största utmaningar. Men vi försöker jobba nära skolorna, ta in praktikanter, och erbjuda sommarjobb. Det brukar vara bästa sättet att få in bra personal. Vi har fördelen av att vara en attraktiv arbetsgivare i dag, vi har bra vidareutbildning till vår personal och bra villkor. Det kan vi bli ännu bättre på att berätta om för omvärlden.

Styrelsen i distrikt Gävleborg omvaldes, omval också av Johan Sahlin som ordförande. Distriktet har i år utsett en groddenstipendiat, Susanne Mårtensson, Kinsta Hönsgård Söderala, som gratulerades under stämman.

Text och bild: Helena Holmkrantz

Resultatet för 2016 och Lantmännens strategi för kommande år presenterades av koncernchef Per-Olof Nyman tillsammans med Gunilla Aschan, ledamot i koncernstyrelsen.

Ett 50-tal medlemmar kom till distriktsstämman i Bollnäs.

Maskindivisionens chef Håkan Pettersson var på plats i Lund och fick många frågor att svara på.

Regionchef och säljchef i Lantbruks södra regioner har Paul Dring varit i många, långa år. Under distriktsstämman i Lund lämnade han officiellt över mikrofonen till sin efterträdare Fredrik Bodin.

Pauline Lindwall representerade koncernstyrelsen på Södra Skånes distriktsstämman och både presenterade resultatet och gjorde en uppskattad trendspaning för framtiden.

Vokalgruppen Pros & Cons avrundade distriktsstämman i Södra Skåne med en mycket uppskattad konsert.

Henrik Malm valdes in som ny ledamot i distriktsstyrelsen för Södra Skåne.

DISTRIKT SÖDRA SKÅNE

Maskinfrågor i centrum

Distriktsstämman
landet runt
2017

Många frågor om maskinverksamheterna och en motion om ägarstyrning, men också trendspaning för framtiden och en bejublad vokalkonsert. 170 deltagare i Södra Skånes distriktsstämman i Lund fick onekligen en kväll med bredd.

Distriktsordföranden Johan Hoolmé inledde kvällen med att konstatera att begreppet som hörs allt oftare kring Lantmännens verksamhet är ”bra momentum”. Ordet beskriver det som händer i Lantmännen just nu där riktningen är full fart framåt.

Johan Hoolmé fick förtroendet att fortsätta som ordförande i distriktet och på grund av att distriktet får allt fler medlemmar fick han en utökad distriktsstyrelse med sig. En distriktsstyrelse ska bestå av 5-8 ledamöter dock minst så många som distriktet har rätt att skicka fullmäktiga till föreningsstämman. Då Södra Skåne får skicka ytterligare en fullmäktige till stämman i år utökades även distriktssty-

relsen från nio till tio ledamöter. Henrik Malm valdes till i styrelsen och eftersom han tidigare ingått i valberedningen minskade samtidigt antalet ledamöter i valberedningen från fem till fyra ledamöter.

Dragningen av resultatet för det gångna året och strategin för det kommande året gjordes av Pauline Lindwall från koncernstyrelsen tillsammans med maskindivisionens chef Håkan Pettersson som representant för koncernledningen. En hel del frågor följde från deltagarna och många passade framför allt på att ställa frågor om maskinverksamheterna när nu Håkan Pettersson stod på scenen.

Hur viktig är den tyska delen för Swecan? Tyskland är antagligen Volvos viktigaste marknad i världen. När det gäller Swecan omsätter den tyska delen ungefär lika mycket som den svenska.

Är Volvo på gång att sälja Volvo Construction Equipment, hur påverkar det Swecan? Det är ren spekulation och det finns inget som helst belägg för det. Swecan är en frisk verksamhet och vi ska fortsätta vara Volvo CEs största partner i världen.

Klarar ni att fortsätta serva Claas när nu samarbetet försvinner? Vi kommer att göra allt vad vi kan för att fortsätta ge den service och de reservdelar som behövs. Vi försöker ersätta kompetens som försvinner.

Andra ämnen som deltagarna tog upp var förvärvet av Dataväxt, ägarbildningen i Viking Malt och hur LDI (Lantmännen DLG International) fungerar.

Stämman avrundades med att Pauline Lindwall gjorde en spaning in i framtiden och vilka trender som är att vänta. Hon menade att det finns vissa trender som råder oberoende av politiska val och beslut. De övergripande krafterna just nu är varandras motsatser, globalisering och ”glokalisering”. Medan globaliseringen fått företag och verksamheter att i allt högre grad rikta sig utåt är ”glokaliseringen” den kraft som får människor att söka sig till det nära, det lokala. Det här syns i konsumtionsmönster såväl som arbetssätt.

– Vi ”går” inte längre till jobbet på samma sätt som förr. Jobbet kan vi i många fall sköta digitalt. Men vi går till platser där vi kan möta andra människor,

byta erfarenheter och kunskap, menade Pauline Lindwall och fastställde att kooperation är en arbetsform som ligger helt rätt i tiden:

– Samarbete och delningsekonomi blir allt viktigare. Många ungdomar har insett att det tar tid och kostar att äga saker. Alltså delar man på saker. Några exempel är Uber, Airbnb och de många bilpooler som växer upp i städerna.

Hon konstaterade också att vi nu står inför den fjärde industriella revolutionen, där vi ser en interaktion mellan maskiner och cyberspace. Den första industriella revolutionen gav oss ångmaskinen, den andra var löpande bandet och den tredje robotiseringen. Nu binder den fjärde revolutionen samman tingen genom digital teknik. ”The internet of things” är begreppet vi kommer att höra mycket om framöver.

Kvällen avslutades till sist med ett bejublat framträdande av den vokala showgruppen Pros & Cons vars specialitet är att göra musik med bara rösten som hjälpmedel.

Text och bilder: Helena Holmkrantz

170 medlemmar kom till Södra Skånes distriktsstämman i Lund.

DISTRIKT JÄMTLAND

Framtidstro och energi

Lantmännens distriktsstämma fick en positiv inledning genom att alla fem divisionerna Lantbruk, Maskin, Energi, Livsmedel och Fastigheter redovisar ett positivt resultat för 2016. Ordförande Marie-Louise Åhsell i distrikt Jämtland öppnade med att understryka det goda resultatet för Lantmännen som är ett kvitto på rätt strategi, stark kompetens och engagerade medarbetare och ägare.

Efter den lokala redovisningen blev det redovisning på koncernnivå av Thomas

Magnusson, koncernstyrelsen. Carl von Schantz, chef för Energidivisionen, gav sedan särskild redogörelse för energiverksamheten och visade att energi har framtiden för sig. Energidivisionens omsättning är sju procent av Lantmännens totala omsättning och divisionen uppvisar en stark förbättring mot för fem år sedan. Lantmännen är en av Sveriges största producenter av bioenergi produkter, tillverkar och marknadsför såväl hållbar etanol, proteinfoder och koldioxid, som glukossirap, stär-

kelseprodukter, alkylatbensin, vodka och gluten. Under 2017 kan medlemmarna i regionen se framemot maskinvisning i april, ägardialogmöten under hela året, 100-års-jubileum vid försöksstationen Lännäs med festligheter på Hallstaberget, Sollefteå den 22-23 augusti och mötesplats Lyckelse den 17-19 november för fjärde gången. Innan dess ska också Lantmännens nya verkstad med reservdelsbutik ha invigts i Östersund. Lantmännen är med andra ord på gång! *Text: Sture Björch*

Distrikts-
stämmor
landet runt
2017

DISTRIKT SÖRMLAND

Fokus på valberedningen

Distriktsstämman i Sörmland präglades av frågor om utdelning, ägarstyrning och positiva kommentarer om Lantmännens produktutveckling:

– Bra att ni satsar på både klassiska produkter som durumpasta från svenska bönder samtidigt som ni vågar arbeta med nya produkter som svampproteiner!

Per Lindahl från styrelsen fick frågor om Lantmännens utdelning.

– Borde vi inte dela ut mer pengar nu när koncernen går så bra, och skulle man inte se till att de unga aktiva lantbrukarna fick en ännu större andel, inte de redan konsoliderade?

– Vår utdelningspolicy balanserar olika intressen och med en hög efterlikvid och återbäring blir det stora belopp till den som gör affärer med Lantmännen, konstaterade Per.

I samband med stämman avgick Karola Reuterström ur styrelsen och till ny ordförande valdes Patrik Aulin. Distriktsvalberedningen kommenterade såväl koncernvalberedningen som koncernstyrelsen och menade att det fanns obalanser både avseende produktionsinriktning och geografi. Den nya styrelsen fick i uppdrag att följa upp frågorna.

Text: Anna Carlström

DISTRIKT ÖREBRO-VÄRMLAND

Nyttan med utdelningen

Drygt 100 personer kom för att bland annat lyssna på Lantmännens ordförande Bengt-Olov Gunnarson och lantbrukshövdingen, Elisabeth Ringdahl. Fokus kom att handla om utdelning, ägarnytta och konkurrens. Bland annat ställdes frågor om vad utdelningen betyder i reda pengar på gården. En kommentar på detta var – ni beskriver nyttan av utdelningen, vill ni att alla alltid ska göra alla affärer med Lantmännen, vilken effekt skulle det få?

I samband med presentationen av Lantmännens eko-strategi diskuterades ekologiskt kontra Krav.

På en fråga om hur Lantmännen förhåller sig till de största konkurrenterna i Östersjöområdet, pekade Bengt-Olov på stora skillnader i såväl utdelning, som soliditet och resultat mellan Lantmännen, DLG och DLA. Vi står starka, var Bengt-Olovs tydliga budskap.

I samband med koncernvalberedningens

presentation kom en fråga om förslaget – Varför föreslår ni två män? Anders Rickardsson, ledamot av koncernvalberedningen, vände frågan tillbaka till den huvudsakligen manliga publiken och uppmanade alla att komma med förslag på kompetenta och kunniga kvinnor till valberedningen.

Till årets groddenstipendiat i Örebro-Värmland utsågs Anders Bengtsson, Sunne.

Text: Anna Carlström

Norwegian footwear since 1920
VIKING
NYHET!
Trophy II
636:-
(Ordpris: 959:-)

Genzo ORIGINAL **Kampanjpris!**
Skinnkänga
Moose Hunter
1276:-
(Opris: 3196:-)

Husqvarna
R 214T AWD
R 214TC
TS 238
HOS OSS ALLTID RÄTT PRIS!
Se fler på vår hemsida!

VÅRERBUDANDE!
Vid köp av BIO Kedjeolja 20L så får du 12L utan extra kostnad, 3x4 liter värde 576:-
634:-

MARVIL Röd
Vindhem Classic
3-växlad
2396:-
(Ordpris: 3196:-)
Vi BJUDER på hjälm, cykelkorg, reflexväst och godkänt lås värde 1495 kr!

Husqvarna
Dags att köpa en Robotgräsklippare?
KOLLA MED OSS FÖRST!
HOS OSS ALLTID RÄTT PRIS!

LE CHATEAU 1927 **Vierzon Sommar**
Stövel helt i naturgummi
Inkl. socka värde 59:-
1036:-
(Ordpris: 1359:-)

ShotHunt Wireless Hörselskydd T-Coil
Vi är superstolta över att kunna presentera italienska ShotHunt! Aktivt hörselskydd med medhörning. Ingen unik avglutning av örat krävs!
Läs på hemsidan vilka radiomodeller de passar till!
4796:- NYHET!
(Opris: 5432:-)

Genzo ORIGINAL **Forest Work**
Huggarkänga med sågskyddsklass 2 med sågskydd och stålhatta
1996:-
(Ordpris: 2796:-)

Ätel/Övervakningskamera Scout Guard SG562-12mHD
Bra allround kamera med HD video, 12 MP fotos med svart helt osynlig IR. Svensk meny och svensk manual.
1036:-
Köp till lockmedel! **small**
DOPPLER FÖR EN LYCKAD JAKT

STIGA
STIGA PARK 320 MW INKL 105 CM KLIPPDÄCK
27920:-
(Ordpris: 33600:-)
STIGA VILLA 12 INKL 85 CM KLIPPDÄCK
15996:-
(Ordpris: 19120:-)
FRAKTFRITT **FRAKTFRITT**

Genzo ORIGINAL **HUNDGÅRD**
Svensk design!
RÄTT PRIS OCH KVALITET!

KNOCK-OUT PRISER!
Genzo ORIGINAL **PROSAFE**
Vapensåp
S1500 Sido Super Kodlås
Inkl. sidoinredning och brandbox
(Marknadspris: 7988:-) **4796:-**

outdoor CLASSIC
Neoprenstövel Lunnamossen
280:- (Mpris: 476:-)

Telefon: 0345-40 000

HYLTE
JAKT & LANTMAN

Priserna är exkl. moms. Med reservation för eventuella tryckfel och prisjusteringar utom vår kontroll. www.hylte-lantman.com

DISTRIKT GOTLAND

I durumodlingens tecken

Gotlands distriktsstämma gick i durumvetets tecken. Det gångna året har mycket av verksamheten i distriktet kretsats kring just durumodlingen. Mängden durumvete från Gotland var under 2015 ungefär 1 500 ton, en siffra som dubblerades förra året och som man räknar med ska fördubblas ännu en gång under 2017. Durumvetet har stor betydelse för det gotländska lantbruket och har nu i vår mynnat ut i lanseringen av Gotlands-pastan under varumärket Kungörnen.

Stämman på Suderbys herrgård strax söder om Visby var lugn, utan mycket frågor. Thomas Nygren fick förnyat förtroende som distriktsordförande och Roy Jacobsson valdes in som ny i distriktsstyrelsen.

Presentationen av Lantmännens resultat och framtida strategi gjordes av Lantmännens styrelseordförande Bengt-Olov Gunnarson tillsammans med lantbruksdivisionens chef Elisabeth Ringdahl. De fick bland annat svara på frågor kring Lantmännens förvärv av en liten andel i HK Scan.

Är det inte riskfyllt att satsa på HK Scan nu när Danish Crown är på så stor framfart i Sverige? Är det inte att satsa på den förlorande sidan?

– Vi tycker vi kan försvara förvärvet finansiellt och hoppas kunna påverka så att det kan bli en bra tillväxt i svensk animalieproduktion. Vi har ju sedan tidigare samarbetat med HK Scan i Tillväxtbolaget och det här är ett sätt

Lantmännen Lantbruk på Gotland delade ut ett alldeles nyinstiftat vandringspris till Årets djurproducent. Priset gick till två unga mjölkproducenter, Simon Nilsson och Karin Löthberg (bilden) som satsat mycket och lyckats få fin lönsamhet i sin produktion.

att se till att den kapacitet som finns i Sverige får en fortsatt bra position på marknaden, svarade Bengt-Olov Gunnarson.

Lantmännen Lantbruk på Gotland delade traditionsenligt ut priset till Årets växtodlare, men delade även ut ett nyinstiftat pris till Årets djurproducent.

Text och bild: Helena Holmkrantz

Presentationen av Lantmännens resultat och framtida strategi gjordes av lantbruksdivisionens chef Elisabeth Ringdahl tillsammans med Lantmännens styrelseordförande Bengt-Olov Gunnarson.

DISTRIKT HÖGLANDET

Stämman i passande miljö

Årets allra sista distriktsstämma stod distriktet HöglanDET för och miljön var passande. På Bratteborgs gård ett stycke utanför Vaggeryd har logen byggts om till konferenslokal och där, med utsikt över gårdens mjölkbesättning, samlades runt 100 medlemmar till stämman.

Arrendator på Bratteborgs gård är Martin Björn i distriktsstyrelsen för HöglanDET och det var han som ordnat möjligheten att hålla distriktsstämma i passande miljö. Distriktsordförande Göran Pettersson konstaterade att det var stor skillnad mellan att ha stämman på en loge ute på landet och på Stadshotellet som var det vanliga förr i världen. Det hade man antagligen bara skrattat bort om någon nämnt det för 20-30 år sedan:

– Men å andra sidan, om någon hade sagt för 30 år sedan att vi i dag skulle stå och presentera ett resultat på 1,5 miljarder hade ingen trott på det heller.

För rapporten från koncernen stod Hans Wallemyr, koncernstyrelsen, och finanschef Ulf Zenk. De fick en del frågor att ta ställning till, bland annat ville deltagarna veta mer om den utredning om

Koncernpresentationen hölls av koncernstyrelseledamoten Hans Wallemyr, och finanschef Ulf Zenk.

misstänkt brott mot EU:s konkurrensregler som Agroetanol står inför. Hans Wallemyr konstaterade då att Lantmännen inte vet någonting om tidsperspektivet just nu och att det som inträffat inte innebär att någon enskild person kommer att riskera straffas:

DISTRIKT UPPLAND

Frågvis stämman med fokus på spannmål

Upplands distriktsstämma i Uppsala blev ett livligt och roligt möte fyllt av vänlig nyfikenhet och stor frågvishet.

Koncernpresentationen sköttes av Håkan Pettersson, chef för maskindivisionen, och Per Lindahl, koncernstyrelsen. Om den lokala verksamheten berättade Anders Öberg, regionchef på Lantmännen Maskin, och Cathrine Wallin, regionchef för Lantmännen Lantbruk.

Diskussionerna blev många under föredragens gång och mötesdeltagarna passade på att ställa ett stort antal frågor om Lantmännen, både om den lokala verksamheten och om koncernen i stort.

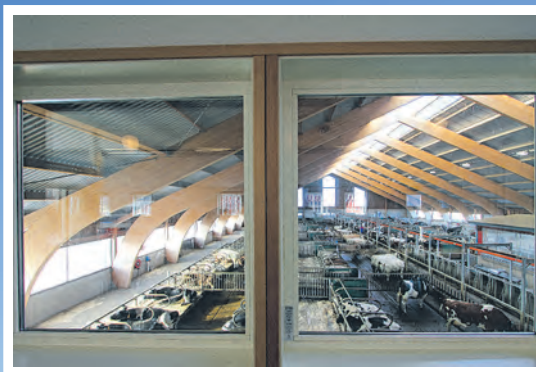
Det blev bland annat en diskussion om återbäring från handeln med Lantmännen Maskin respektive de externa återförsäljare som Lantmännen anlitat som partners i maskinhandeln. Inköpen hos återförsäljarna är inte insatsgrundande och Anders förklarade detta med att det

Håkan Pettersson, chef för Maskindivisionen och Per Lindahl från koncernstyrelsen, stod för koncernpresentationen i Uppland.

käns viktigare att finnas på så många orter som möjligt än att ha återbäring på all försäljning. En av stämmodeltagarna menade att återbäringen på maskinköpen borde vara högre, att 0,5 procent inte är försäljningsargument nog. Per Lindahl svarade att den halva procenten mycket väl skulle kunna höjas i framtiden om maskinverksamheten når bättre lönsamhet. Förslaget från stämmodeltagarna var

Lokalen för Höglandets distriktsstämma var lite annorlunda och mycket passande för ändamålet. En loge med fönster ner mot det fräscht nyinredda kostallet på Bratteborgs gård, där Martin Björn från Höglandets distriktsstyrelse är arrendator.

– Det är ingen som gjort något för egen vinning. Det är oerhört lätt att göra ett felsteg utan att mena det och vi vet inte ens om det verkligen har begåtts något brott mot EUs regler. Det får utredningen utvisa. Mer än så kan vi inte säga just nu så länge utredningen pågår.

Hur går det med kvarnen i Vejle?

– Det går utmärkt. Kvarnen i Vejle har kanske inte varit den bästa affären Lantmännen gjort genom tiderna. Om vi inte hade kvarnen i Danmark hade den tyska konkurrensen funnits betydligt närmare oss, kommenterade Ulf Zenk.

Varför kan man inte höja utdelningen på maskinhandeln och gynna dem som handlar med Lantmännen Maskin?

– Om vi ser strikt enligt regelboken skulle vi faktiskt inte ha någon utdelning alls eftersom Lantmännen Maskin har ett minusresultat. Nu väljer vi att ha en ut-

delning ändå, eftersom vi verkligen tror på affären, konstaterade Ulf Zenk och Hans Wallemyr fyllde i:

– Vi tog beslut i det Ägarforum som hölls 2008 att skilja på affärerna från Lantbruk, Maskin och industriverksamheten. Men det är en fråga som med fördel kan tas upp till diskussion i Ägardialogen som startar nu i vår.

En uppmaning att ta upp diskussionen i Ägardialogen skickade Hans Wallemyr också med när en av mötesdeltagarna förklarade att han var bekymrad över att det enskilda kapitalet i föreningen minskar.

– Ta chansen att vara med i Ägardialogen. Era inspel är viktiga och vi lyssnar på er!

För ett antal år sedan presenterade ni miljardmålet, nu är vi uppe i 1,5 miljard. Har ni satt något nytt mål?

– Vi håller på att diskutera vad vi kan sätta som nytt mål, vart vi ska ta vägen. Det är ju viktigt att sätta ett mål som faktiskt är möjligt att leverera. Ge oss lite tid och låt oss återkomma om det!

Den lokala verksamheten i Lantbruk och Maskin presenterades sedan av Bengt Karlsson och Dennis Oskarsson. Höglandets stämma hade i år även en motion att ta ställning till. Motionen handlade dels om att valberedningen bör kontrollera köproheten hos de förtroendevalda, dels om att förtroendeuppgifterna bör tidsbegränsas till exempelvis tio år. Motionen besvarades av distriktsstyrelsen med att det givetvis är viktigt att de förtroendevalda är lojala med föreningen, men också att valberedningen redan har de redskapen behövt för att kolla upp de som föreslås till val. Stämman beslöt sedan att inte bifalla motionen.

Text och bild: Helena Holmkrantz

Årets stipendiat för Uppland, familjen Johansson från Sanda Skattmansögd i Vittinge, gratulerades av distriktsstyrelsens Anna Bodin.

att den frågan borde kunna ingå i diskussionen i den kommande Ägardialogen.

Andra synpunkter som togs upp kring maskinverksamheten var hur lång tid det är rimligt att det ska ta för att få fram reservdelar från Centrallaget i Malmö och att Lantmännen som lantbrukarnas förlängda arm borde ta krafttag när det gäller marknadsföring av "lufthästkrafter" i traktorer.

Regionen norr om Mälaren står inför stora strukturförändringar. Lantmännens anläggning i Uppsala ligger mitt inne i staden och det har visat sig ohållbart att ha den kvar där. Utsädesverksamheten flyttades redan förra året. Kvar är fortfarande kvarnverksamheten och spannmåls-mottagningen. Under året förbereds tre

nya mottagningar i Uppland, vilka ska stå klara till skörd 2018. Intresset var stort när Cathrine Wallin berättade närmare om planerna med fokus på Hargshamn, som kommer att användas både som spannmåls-mottagning, med tork och lager, och som exporthamn för spannmål. Hon visade skisser på hur mottagningen är tänkt att se ut med planlager under tak, rens, tork och ett enkelt sorteringslaboratorium. Frågorna blev många. Ett litet axplock:

Vilket bränsle kommer att användas i torken i Hargshamn? Vi tittar på olika alternativ, men det blir inte olja. Planeras det någon anslutning till järnvägen? Nej, det är krångligt eftersom transportererna söderut måste gå genom Stockholms central. Varför blir det inte något certifierat

Cathrine Wallin, regionchef i Lantmännen Lantbruk.

Per Lindahl representerade koncernstyrelsen och berättade om Lantmännens verksamhet och resultat 2016.

laboratorium i Hargshamn, tar det inte längre tid att få provsvar då? Vi ska kunna ge snabba svar när det gäller falltal och TS-halt, övriga analysvar ska inte ta längre tid än de gjort i Uppsala. Ska Hargshamn ta in gödsel i framtiden? Ja! Hur ser framtiden ut för Västerås? Än så länge inget nytt, men det finns risk att vi behöver en lösning liknande den kring Uppsala i framtiden. Vad händer med Stockholmsanläggningen? Det är ingen långsiktig lösning, men vi fortsätter så länge vi får eftersom den funkar bra.

Frågorna om Lantmännens övriga verksamheter blev också många och varierande. Mötesdeltagarna ville till exempel veta mer om Vaasans integrering, om strategin med fastighetsbolaget och hur Aspen klarar konkurrensen från en sågtillverkare som också börjat sälja miljöben-

sin. Håkan Pettersson svarade på den sista frågan att konkurrensen inte varit något problem:

– Vi visste att vi skulle tappa volymer och det har vi gjort, men bolaget har kompenserat och ändå förbättrat sitt resultat.

En skrivelse från en medlem om återbetalning av den individuella andelen i ägarkapitalet i samband med avgång togs upp. Frågan diskuterades, men stämman beslöt att inte skicka motionen till Föreningsstämman.

Per Wijkander omvaldes till ordförande för distriktet. Peter Johansson från Enköping valdes till ny ledamot i distriktsstyrelsen efter Mats Eriksson som valt att avgå efter många år som förtroendevald i Uppland.

Text och bild: Helena Holmkrantz

Koncernpresentationen höll i Kalmar av maskindivisionens chef Håkan Pettersson och Björn Wallin från koncernstyrelsen.

Ordförande för det nybildade distriktet Kalmar-Öland är Per Petersson.

DISTRIKT KALMAR-ÖLAND

Hög förväntan i nyaste distriktet

Stor förväntan och nästan högtidlig stämning fyllde salen på Guldfågeln Arena i Kalmar inför första distriktsstämman i nybildade distriktet Kalmar-Öland. Det var en historisk händelse och när distriktets första styrelse klubbades applåderade stämman spontant.

Den nya distriktsstyrelsen i Kalmar kommer att bestå av tre personer valda på två år, Per Petersson, Patrik Evertsson och Anna-Lena Wilén. Två personer har dessutom valts på ett år, Jan-Olof Engdahl och Lars Andersson. Till ordförande valdes Per Petersson och i sitt första tal som nyvald lovade han en mycket engagerad styrelse:

– Jag är beredd att gå ”all-in” här! Vi måste nu integrera Lantmännen i Kalmar-Öland-området och här kommer vi i den nya distriktsstyrelsen att hjälpa till så mycket vi kan. Vi ska försöka hitta de verktyg som får samarbetet mellan Lantmännens verksamheter och oss lantbrukare i området att fungera så bra som möjligt.

Avkastning och utdelning

Björn Wallin från koncernstyrelsen, maskindivisionens chef Håkan Pettersson och handels- och utsädeschefen Peter Annas från Lantmännen Lantbruk passade på att både rapportera om resultaten

från verksamheten och att berätta lite extra mycket om hur verksamheten fungerar och vad som ingår i Lantmännen-koncernen.

– Grundbulten i Lantmännen är två ben: dels att öka lönsamheten på ägarnas gårdar, vilket betyder att vi ska vara en bra affärspartner och erbjuda bra priser, dels att optimera avkastningen på ägarnas kapital, inledde Björn Wallin. Han förklarade sedan även utdelningspolicyn och svarade på frågor om hur återbäringen i

maskinhandeln och hur insatsemmissionen räknas fram.

Ekostrategi

Frågor ställdes också kring Lantmännens ekostrategi.

– Ni har legat efter på ekosidan. Jag vill känna att ni är med på banan, var kommentaren från en av stämmodeltagarna som ställt om till ekologiskt.

– Vi har nyligen gått ut med att vi vill öka våra inköp av ekospannmål. Vi kan

Inför Kalmar-Ölands första distriktsstämman var förväntningarna höga och över 100 personer infann sig på Guldfågeln Arena i Kalmar.

DISTRIKT SKARABORG

Framtidstro i Skaraborg

170 deltagare mötte upp på Skaraborgs distriktsstämman i Skara och hälsades välkomna av ordförande Inge Erlandson som betonade den stora framtidstro som genomsyrar alla i Lantmännen, både anställda och förtroendevalda.

Vice ordföranden i koncernstyrelsen, Per Lindahl och vice vd Per Arfvidsson presenterade koncernens resultat och det utdelningsförslag som föreligger. De tog

också upp Lantmännens ekostrategi och ägarstrategin i dag och i framtiden presenterades. En ägardialog kommer att genomföras under 2017 fram till föreningsstämman 2018.

Årets groddenstipendium delades ut till Johan Tell som har nötköttproduktion på gårdarna Ölanda Säteri, Dagsnäs och Stora Bjurum. Djurantalet på gårdarna är 4 100 djur, dikor och kvigor är ekologiska. 1 500

visserligen inte ta emot det på alla mottagningar. Men det är klart att vi vill köpa ekospannmål även i den här regionen, svarade Peter Annas.

Paul Dring från Lantmännen Lantbruk har nyligen avgått som regionchef, men kommer att fortsätta arbeta med Kalmar-Öland året ut och han passade på att presentera alla de säljare som kommer att arbeta i området framöver. Dennis Oskarsson, regionchef på Lantmännen Maskin, berättade å sin sida om hur arbetet i regionen är upplagt för Lantmännen Maskin.

Per Petersson, distriktets nyvalda ordförande, fick avsluta stämman och berättade lite om sina egna motiv till att engagera sig i Lantmännen:

– Jag är inte beredd att sälja ut svenskt lantbruk till utländska intressen och när jag tittade på vilka alternativ som fanns kunde jag se att Lantmännen är det klart bästa alternativet. Och ärligt talat: Det är lätt att välja box om man har att välja på antingen ett företag där vinsten går till svenska bönder eller ett företag där vinsten går till utländska intressen.

Text och bild: Helena Holmkrantz

djur säljs till slakt under konceptet kvalitetskött. Verksamheten är på 2 500 ha och sysselsätter tolv personer.

Bengt Karlsson, Johan Sävhave och Thomas Strömberg presenterade Lantbrukets respektive Maskins verksamheter i området. Distriktsstämman avslutades med att Yngve Karlsson avtackades efter mångårigt arbete i distriktsvalberedningen.

Text: Carl-Johan Persson

Gundes val

Därför väljer Gunde Valtra N154 Direct & Moheda 151-4WD med kran M70:

- Valtra är skogsanpassad från start med bland annat slät bukplåt.
- Kombinationen Valtra & Moheda. Pumpen på traktorn orkar med den hydraulik som krävs för att kranen ska gå mjukt och fint.
- Steglös transmission ger mjuk, exakt reglerad körning.
- EcoPower – lågvarvaren sänker ljudnivån och minskar bränsleförbrukningen.
- TwinTrac – ett måste i skogen!
- Skogstaket – full koll på skogen, även uppåt.

Passa på!

Just nu finns Moheda skogsvagnar M91 + kran med **pris från 123.000:-** och M101-4WD med **pris från 245.000:-** för omgående leverans.

Kontakta din säljare för mer information!

Ingenting är omöjligt!

Se filmen där Gunde arbetar i skogen.

lantmannenmaskin.se/gunde

**Lantmännen
Maskin**

NYHET!

DELARO®

Nya
möjligheter
i all
stråsäd

- Marknadens enda färdigblandade svampmedel med triazol och strobilurin
- Basen är Proline
- Enkel att hantera

Läs mer på www.cropscience.bayer.se

Kontakta din rådgivare eller besök www.cropscience.bayer.se om du vill veta mer. Medlem i Svenskt Växtskydd. Använd växtskyddsmedel med försiktighet. Läs alltid etikett och produktinformation före användning. Observera alla varningsfraser och symboler.

Utveckling

Drakarna lyssnar uppmärksamt och bedömer alla deltagare i Lantmännens Växthus. Fr v koncernchef Per Olof Nyman, FoU-chef Mats Larsson, strategichef Patrik Myrelid, vice vd Per Arvidsson, handels- och utsädeschef Peter Annas och medlemschef Anna Carlström.

Gårdsnära idéer landade i draknästet

Elva lantbrukare har tagit chansen att testa och utveckla sina affärsidéer i Lantmännens Växthus för ägare under vårvintern. I mars ställdes de inför "examensprovet" i draknästet.

På ett lantbruk dyker det ständigt upp problem och förutsättningar som kräver nya lösningar, idéer och ny teknik. Många av lantbrukarens nya idéer förbättrar villkoren på gården och lönsamheten för de gårdsnära affärerna. Men självklart finns det också en mängd affärsidéer som inte direkt handlar om att utveckla affären på gården – utan som istället kan bli egna vinstdrivande affärer. Lantmännen Växthus är ett utbildningsprogram där deltagarna får möjlighet att utveckla dessa fristående affärsidéer.

Lantmännens Växthus körs normalt en gång om året och riktar sig till anställda på

Lantmännen, på senare år även till fristående externa småföretagare. Den här våren har Lantmännen tagit fram ett specialprogram och erbjudit sina ägare att delta. För att inte krocka med vårbruket har Ågar-programmet lagts under februari, och under färre tillfällen än annars. Under tre heldagar har 11 deltagare utvecklat 8 projekt. Det har ställts höga krav på deltagarna, med hög tidspress, mycket teori och besvärliga hemläxor.

Inför draknästet

Draknästet är det sista tillfället. Under draknästet får deltagarna möjlighet att presentera sina idéer för drakarna, som är utvalda personer från Lantmännen.

Varje projekt får sju minuter på sig att presentera sin problemställning och sin produkt eller tjänst som ska lösa problemet. När alla projekt är presenterade sammanträder drakarna och diskuterar och värderar projekten. Projektet värderas

Per Olof Nyman gratulerar Björn-Christian Gunnarsson efter bedömningen.

Anna Carlström i minglet efter att drakarna sagt sitt.

VÄXTHUSET FÖR ÄGARE

utifrån bland annat dess ekonomiska potential och hur lätt det är att kopiera idén när den kommer ut på marknaden.

– Det är ett privilegium att få sitta och lyssna på intressanta projekt och idéer, där deltagarna verkligen har lagt ner arbete på att förbereda korta och koncisa presentationer, menar Mats Larsson. Mats är FoU-direktör på Lantmännen och var drake för 5:e gången.

– Jag tycker att det är imponerande att man på så få tillfällen kan få fram en presentation där man på ett pedagogiskt sätt får förståelse för problematiken.

Nöjda deltagare

Efter drakarnas sammanträde återvänder alla till lokalen – och drakarnas stolar är nu vända mot deltagarna. Drakarna överlämnar sin feedback och sina råd och rekommendationer för projektets framtid. Deltagarna fick diplom för väl utfört arbete – och tips om hur de kan ta sina idéer vidare.

– Det var verkligen en förväntansfull stämning i rummet – nästan som examen. Överlag presterade deltagarna mycket professionellt och det märktes att de var stolta. Och det var vi drakar också, säger Anna Carlström medlemschef på Lantmännen och en av årets drakar.

– Det var ett bra urval av projekt, vissa var gårdsnära och andra mer produktinriktade. De hade kommit olika långt och

fick baserat på det olika rekommendationer om hur de ska gå vidare. Vi drakar hade en samstämmig bild av projekten, fortsätter Anna.

Sören Grandin var en av deltagarna och är också nöjd.

– Det här var jätteroligt. Jag är glad att växthus-teamet har tagit sig tiden och tagit oss på stort allvar. Jag är imponerad över att det var ett så stort engagemang från företagsledningen.

– Det har varit en rolig och givande tid tillsammans med gruppen. Vi är tacksamma för att vi fick vara med, säger Rebecca Andersson, en annan av deltagarna.

– Vi deltagare har bestämt att vi ska ses igen om ett år och att vi ska fortsätta peppa varandra.

För Lantmännen är Växthuset en möjlighet att lyfta blicken och fokusera på och inspireras av affärsmöjligheter som normalt inte hinns med. Det är också ett sätt att uppmuntra drivna personer i branschen och bidra till att lantbruks- och livsmedelskedjan förblir intressanta och innovativa branscher.

För deltagarna är det ett sätt att lära känna Lantmännen och få testa sin idé i ett sammanhang – genom att få tillgång till den samlade erfarenheten hos de andra deltagarna, hos erfarna entreprenörer samt Lantmännens palett av resurser och kontakter.

Text: Emma Nordell

Bild: Helena Holmkrantz

Keep clear, keep going.

Rätt väg för både ekonomi och miljö

Effektiv dammbindning är en smart investering för både infrastruktur och hälsa. Våra grusvägar blir säkrare och behagligare att köra på, och kostar mindre att underhålla. Samtidigt minskar mängden partiklar i luften. CC road® kalciumklorid ger dubbelt så god effekt som andra alternativ, och vi levererar alltid snabbt med stabil kvalitet i hela landet.

**Ring oss gärna på 042-453 27 00
eller läs mer på dammbindning.nu**

TETRA Chemicals Europe AB
Tel 042-453 27 00
info@tetrachemicals.com

Lansering av barnmat från svenska gårdar

Med Little Farmer är Lantmännen först på marknaden med att erbjuda välling och gröt gjord på ekologisk havre och fullkornsvete som är från svenska gårdar.

Många föräldrar vill ge sina barn ekologisk och närproducerad barnmat men utbudet är begränsat. Lantmännen lanserar därför ett barnmatssortiment baserat på ekologisk havre och fullkornsvete från svenska gårdar. Sortimentet introduceras under det nya varumärket Little Farmer.

Med Little Farmer är Lantmännen först på marknaden med att erbjuda välling och gröt gjord på ekologisk havre och fullkornsvete som är från svenska gårdar. Havren och fullkornsvetet odlas i bland annat Lidköping och Mariestad.

Ekotrenden i Sverige är stark. Förra året utsågs svenskarna till bäst i världen på att köpa ekologiskt, och barnmat låg i topp. Trots det har ekologiska och närproducerade alternativ i barnmatshyllan hittills varit ytterst få.

– Det är viktigt för föräldrar att ge sitt växande barn bra mat redan från början. Särskilt efterfrågat är ekologisk och närproducerad barnmat. Därför har vi på Lantmännen tagit hjälp av ett antal utvalda svenska gårdar för att kunna erbjuda bra mat för små magar, säger Johanna Freijd, tvåbarnsmamma och affärsutvecklare

läre på Lantmännen Cerealia.

Livsmedelsverket har särskilda regler för barnmat. Little Farmer är ekologisk och måste därför även leva upp till EU:s omfattande regelverk för ekologisk produktion.

– Kraven på barnmat är mycket höga, vilket är bra. Att våra produkter dessutom är ekologiska gör att vi har ännu högre krav på oss. Little Farmer-produkterna är även berikade med viktiga vitaminer och

mineraler, bland annat järn som är svårt för många små att få i sig tillräckligt av, säger Karin Magnusson, dietist på Lantmännen Cerealia.

Lanseringen av Little Farmer är ett resultat av det långsiktiga arbetet med att hitta nya affärsmöjligheter för Lantmännen och Lantmännens ägare, svenska lantbrukare, och skapar ytterligare ett användningsområde för svensk ekologisk spannmål. En av lantbrukarna som odlar havre till Little Farmers sortiment är Håkan Landenmark, ekobonde på WL lantbruk utanför Mariestad.

– Havren till Little Farmers välling och gröt bidrar till ett öppet landskap och växer i en optimal miljö. Jag vågar påstå att detta är den bästa havre som odlas i Sverige, säger Håkan.

När du har höga mål i din rapsodling...

Cantus®

...det säkra valet i raps

- Bekämpar bomullsmögel, svartfläcksjuka och gråmögel
- Säkrar en lång inlagringsperiod, som ger hög skörd
- Jämn avmognad, som ger dig ett mindre spill
- Flexibel behandlingstid, från begynnande blomning till full blom

Crop Protection

Thomas Wildt-Persson 070 - 949 80 15

Måns Edensten 070 - 587 03 45

www.agro.basf.se

BASF
We create chemistry

Använd växtskyddsmedel med försiktighet. Läs alltid etikett och produktinformation före användning. Observera alla varningsfraser och symboler. BASF är medlem i Svenskt Växtskydd.

– Att få ett uppdrag i Lantmännens koncernstyrelse är lite grand som att komma tillbaka till mina rötter, säger Pauline Lindwall, som är bosatt i Schweiz, men är uppvuxen i Växjö, där farfar hade en liten gård med mjölkkor, höns och skogen inpå knuten.

Förra året valdes Pauline in som extern ledamot i koncernstyrelsen, men främsta skälet till att hon valdes var knappast hennes uppväxt, utan snarare hennes gedigna kunskap om den internationella livsmedelsbranschen.

Text: Helena Holmkrantz | Bild: Johan Olsson

” Sträck på er!
Vi ska vara stolta
över vår verksamhet
och vårt ursprung!

PAULINE LINDWALL
EXTERN LEDAMOT I KONCERNSTYRELSEN

Det globala och det lokala samsas om framtiden

Pauline Lindwall har jobbat med livsmedel i någon form nästan hela livet. Efter utbildningen till civilekonom började hon på Nestlé och arbetade där inom segment som barnmat och nutrition, men även med kaffe. Ett antal år bodde hon i Jakarta, Indonesien, och var då anställd landsansvarig för Barnmat, men Indonesien kan vara ett ganska krävande land för en svensk, Pauline och hennes familj längtade tillbaka till Europa med ren natur och ren luft:

Det blev Frankfurt och Tyskland där hon fortsatte som landschef för barnmat och därefter Schweiz och företaget Kraft-Mondelez. Än en gång arbetade hon i kaffesegmentet, som kategoridirektör för södra Europa.

– Jag gick från ett europeiskt till ett amerikanskt storföretag, lärde mig mycket om sätten att arbeta i de olika miljöerna. Den amerikanska kulturen är mer avslappnad, men samtidigt finns där ett väldigt fokus på att leverera.

Flera styrelseuppdrag

När verksamheten Pauline arbetade i såldes till ett holländskt bolag för två år sedan valde hon att hoppa av och endast arbeta med styrelseuppdrag. Hon hade två styrelseuppdrag redan, för svenska Duni och för det tyska apoteksbolaget Celesio. När frågan så kom om hon var intresserad av att sitta i Lantmännens koncernstyrelse kändes det helt rätt.

– Det var en otroligt professionell rekryteringsprocess, den mest rigorösa jag varit med om. Jag insåg snabbt att Lantmännen är ett bolag med stort hjärta, fyllt av fantastiska människor. Här känner jag att den kunskap jag samlat på mig genom åren kan komma till användning.

I sitt arbete drivs hon av en passion för konsumenten och kunden. Det och den internationella erfarenheten tar hon med sig in i styrelsearbetet.

– Från jord till bord är ett starkt motto som rymmer en mycket stor potential. Varumärket är enormt viktigt. När jag jobbade med kaffe handlade det både om lokala och globala varumärken, från Zoegas till Nescafé.

Lokalt och globalt

Just de parallella spåren globalt och lokalt är en del i Paulines framtidspaning, som hon tagit med sig till distriktsstämmorna nu i mars. Det är också en del av vad hon tror är Lantmännens framtid. Hon tror på en kombination av att ta vara på den nära marknaden samtidigt som man utnyttjar de möjligheter som finns internationellt.

– Jag tror att det är viktigt för Lantmännen att fortsätta utvecklas och växa globalt. Samtidigt måste man värna om sin trovärdighet. Det är något som tar tid att bygga upp, men det tar bara en bråkdel av en sekund att riva. Ett sunt företag ska växa, men med ödmjukhet och med en förankring i det lokala. Kan man hitta den balansen är det optimalt.

Hon menar att Lantmännens Strategi 2020 är en bra plattform för just den typen av sunt växande.

– Det finns mängder av möjligheter, men självklart måste fokus alltid vara att våra ägare ska få mesta möjliga ut av våra affärer.

Till ägarna riktar hon uppmaningen:

– Sträck på er! Vi ska vara stolta över vår verksamhet och vårt ursprung!

Flexibilitet ger försprång

Hon menar att det svenska lantbruket håller en pålitlig kvalitet. Våra noggranna regler leder till hög kvalitet, men det går inte att utnyttja överallt.

– Alla länder föredrar den inhemska livsmedelspro-

duktionen, tror att den är bäst. Men vi har andra fördelar i Sverige. En fördel är flexibiliteten. Min erfarenhet är att stora länder ofta är oerhört tungrodda. De har svårt att ändra på saker och ting. Små länder är snabbare och mer förändringsbenägna. Det är därför de tre mest datormogna länderna i världen är tre små länder: Singapore, Finland – och Sverige.

Hon påpekar att den snabbheten kan utnyttjas till vår fördel.

– Tänk bara på en sådan sak som bankväsendet. I Frankrike tar det fortfarande mer än tre timmar att öppna ett konto i en fransk bank och när det är gjort dröjer det ändå ett bra tag tills du verkligen kan använda kontot.

Privat bor Pauline utanför Zürich med sin man Per, civilingenjör och egen företagare. De två barnen är utflugna vid det här laget, sonen bor i London och dottern läser på Chalmers. Men kopplingen till Sverige finns kvar. Hennes föräldrar bor kvar i Växjö och där finns också en hel del vänner och bekanta som blivit kvar i hembygden. Dessutom har Pauline och hennes familj ett sommarställe i Domsten utanför Helsingborg.

Första stämman på hemmaplan

Det har varit ett enormt nyttigt första år. Lantmännen är ett komplext företag och det tar lite tid att sätta sig in i hur verksamheten fungerar.

I mars var Pauline på sin första distriktsstämma, för distrikt Kronoberg i Alvesta.

– Det kändes nästan lite högtidligt att det blev just den stämman, på hemmaplan. Jag kände mig genast hemma i sättet som ägarna resonerade. Det där lite ”Ikeanska”, enkelheten och rättframheten, som jag alltid burit med mig genom mina resor.

Groddenstipendiat Jim Nilsson, Höganäs:

”Det som driver mig är nöjda kunder”

Fjärde generationen på gården. Utåtriktad, intresserad, noggrann och med många erfarenheter i bagaget brinner årets groddenstipendiat i distrikt Nordvästskåne, Jim Nilsson, för att utveckla sitt företag och jobba för en positiv utveckling av lantbruket i bygden. Men allt handlar inte bara om fakta och strävsamhet:

– Man ska ha roligt också, annars går det inte att driva företag, menar Jim!

Text & foto: Hans Jonsson, Cumulus Information

Att saker och ting är som de är – det är aldrig någon slump. Det finns en historia, det finns ett nu. Och utifrån detta kommer en spännande framtid som man till viss del faktiskt kan styra. Mitt i nuet, med en intressant historia bakom sig och mycket nytt på gång befinner sig Jim Nilsson – en av årets tio Groddenstipendiater.

– Ja, jag fyllde nyss 40, så nu är jag redo för en ny tioårsperiod, säger Jim förnöjsamt när vi sätter oss ner och börjar prata om livet.

Jim tog över släktgården Kullenbergstorp, utanför Höganäs i Skåne, för två år sedan och driver 320 hektar och en omfattande entreprenadverksamhet.

Inspirerande samarbete

Men det är inget ensamarbete det handlar om:

– Nä, jag gillar samarbete. Vi är fyra stycken som jobbar tillsammans vilket fungerar mycket bra.

De fyra är Jim, Jims pappa Kjell-Göran, grannen Thomas och Stig som tidigare jobbat på maskinstation. Varje morgon samlas de och diskuterar igenom vad som ska göras, och av vem.

– Sen ska man ha roligt, annars går det inte att driva företag, utbrister Jim!

Just drivet, arbetsglädjen och framtidstron är några av alla de positiva egenskaper som Jim besitter. Entreprenaden är viktig ur flera aspekter. Den ger möjlighet att köra med lite större och bättre maskiner än underlaget från den egna arealen medger.

– Men det som driver mig mest är känslan av att ha nöjda kunder. När vi träffas igen så ska det kännas bra, alla ska vara nöjda, betonar Jim.

Bra grejer

Både gården och maskinerna håller Jim i bra skick. Underhåll är jätteviktigt, menar Jim.

– Jag försöker göra det mesta själv och om jag lämnar bort maskinen stannar jag gärna på plats och är med och lär mig.

Att vara lantbrukare är mångfacetterat

vilket passar Jim bra. Det praktiska arbetet ligger som för så många lantbrukare naturligt för Jim. Men inte heller klassiskt pappersarbete skrämmer honom, inte heller myndigheter och regelverk.

– Man måste vara beredd att ta alla regler och när kraven ändras så gäller det att hänga med och efter en godkänd besiktning känns det som en klapp på axeln för mig.

Tillbaka till lantbruket

En öppen positiv syn på livet och att inte ta något för givet är bra egenskaper. Även om Jim föddes som fjärde generationen på gården så beträdde han inte den klassiska upptrampade stigen. Visst fick han en bra dos lantbruksintresse som liten påg:

– Jag jobbade mycket med pappa Kjell och farfar. Det var jätteroligt att kunna jobba tre generationer tillsammans. Vi spelade också en hel del golf och jagade och det var mycket tack vare det livet som jag fick mitt genuina intresse för lantbruket.

Men som 17-åring flyttade han hemifrån till Helsingborg:

– Jag läste vanligt gymnasium där för jag ville gardera mig för framtiden, kanske göra något annat.

Sen blev det ändå lantbruksskola i Svalöv med maskinskötarkurs och grundkurs. Dags att bryta upp till ett år i Virginia i USA med 750 hektar grönsaksodling. Väl hemma ville Jim gå vidare och läste upp betyg på Komvux. Men efter en tids arbete så hägrade Alnarp och Lantmästarstudier. Lärorikt och hur kul som helst berättar Jim.

Efter Alnarpsåren vände Jim hemåt och hängde på två lediga arrenden och har sedan 2005 varit egen företagare, men alltid i samarbete med pappa Kjell-Göran.

– Det känns mycket bra att jag har en rejäl utbildning och erfarenheter från flera håll nu när jag går vidare i livet, understryker Jim.

Det blev generationsskifte 2015. Jim hade i bakhuvudet orden från en ekonomilärare som sa: oavsett hur stor eller liten gården är så är det ett livsverk som ska föras vidare.

Lantmännens motivering till Jim Nilsson som Groddenstipendiater

Jim är en öppen och social person som tidigt bestämt sig för sitt yrkesval. Jim har utvecklat sitt företag tillsammans med tidigare generation på ett affärsmässigt sätt och utnyttjat de möjligheter som funnits och är därför ett föredöme som på detta sätt kan inspirera andra.

Byggnaderna på Kullenbergstorp, med gårdsnamnet Louieberg, minner om generationer arbete på gården fram till i dag.

Svinstallarna har stått tomma en längre tid. Men skalet är intakt så det gäller att fundera ut något bra att fylla dem med!

Groddenstipendiater 2017

- Nordvästra Skåne, **Jim Nilsson**, Höganäs, Växtodling 340 ha, maskinverksamhet
- Kristianstad-Blekinge, **André**

Ottosson, Sölvesborg, Maskinverksamhet, Lammproduktion, växtodling

- Kalmar-Öland, Alvlösa Gärd AB **Per** och **Mats Olsson**, Mörbylånga, Öländsk växtodling med kidneybönor, lök, potatis, frilandsgurka. Vete, korn, majs och vall till djurproduktionen. Köttdjurs- och slaktgrisuppfödning,

Areal: 450 ha åker inkl arrendemark, samt betesmarker.

- Västra Sverige, **Johan Christensson**, Bovallstrand, Växtodling 450 ha, slaktsvin, frigående värphöns, entreprenadverksamhet och gårdsbutik
- Skaraborg, **Johan Tell**, Varnhem, Nötköttproduktion, cirka 4 100 djur

och cirka 2 500 ha. Både ekologisk och konventionell uppfödning

- Östergötland, **Daniel & Minire Hildebrandt**, Vikbolandet, kalkonuppfödning och växtodling
- Uppland, Familjen **Pär, Stina Hanna** och **Kristian Johansson**, Vittinge, Nötköttproduktion, cirka 480

ha växtodling och cirka 130 dikor

- Örebro-Värmland, **Anders Bengtsson**, Stöpafor, Sunne, Mjölkkor och växtodling
- Västerbotten, **Arne & Annika Edström**, Flarken, grisproduktion
- Jämtland, **Erik Svensson**, Trångsviken, grisproduktion och växtodling

Som liten påg jobbade Jim mycket med sin farfar på gården. Hans traktor finns kvar och minner om fina dagar tillsammans.

– Och ja, tänk att jag har denna möjlighet. Det är verkligen det som driver mig nu – att utveckla gården och föra den vidare till nästa generation!

Tänkande praktiker

Så vad är då på gång den närmsta framtiden? Någon vecka efter att vi träffas så är det utdelning av stipendiet, något som Jim inte nog kan understryka hur glad han är över. Längre fram är det mycket på gång.

– Jag tänker och filosoferar mycket, och det är tvärsäkrat i tankarna det kan vara bestockning, solenergi, nästa golfresa, min sambo eller en massa annat.

Nästan lite väl många tankar ibland, men inte dumt med tanke på alla alternativ som finns för att göra gården självförsörjande på energi, försöka utnyttja det tomma svinhuset, nästa investering i entreprenadverksamheten med mera. Men trots att Jim gillar att ha kontroll, är noggrann, ordningsam och inte lämnar något åt slumpen, så till syvende och sist så när det ska beslutas något:

– I alla beslut är det viktigt att jag verkligen brinner för det jag gör. Men viktigast av allt det är magkänslan! Det ska kännas rätt i magen – sen är det bara att köra!

Jim Nilsson, Kullenbergstorp

4:e generationen på gården Louieberg utanför Höganäs i Skåne. Driver i samarbete cirka 320 hektar växtodling. Entreprenadverksamhet med inriktning på betupptagning, sprutning, gödsling, betsädd, tröskning. Fritid: stort intresse för golf och jakt.

MOTTON:

- Kunden ska vara nöjda, man ska kunna ses igen och känna att allt fungerat som förväntat.
- Det är viktigt med uppsatta mål!
- Underhåll och koll på läget är bra grund att stå på.
- Det viktigaste i beslut är att brinna för uppgiften och att den rätta magkänslan infinner sig.
- Drivkraften är framtidsstron att utveckla och föra över gården till nästa generation.

TEMA KLIMAT

Klimatförändringar, hållbar livsmedelsproduktion och miljötänkande. Det är ord som dyker upp i alltfler sammanhang. I politiken, på sociala medier, ja till och med vid kaffeborden och på bussen diskuteras det klimat och miljö i dag. Många företag har insett att ett hållbart tänkande i produktionen är en nödvändighet för framtiden. Lantmännen var tidigt ute med sitt arbete för en mer hållbar livsmedelsproduktion och i Strategi 2020 finns tydligt hållbarhetsfokus. Nu tas ett nytt viktigt steg i klimatarbetet i och med målen att minska utsläppen med 40 procent till 2020, fossilfri produktion i Sverige och Norge till år 2025, samt en energieffektivisering om tre procent per år och producerad volym till år 2020. I distrikt Halland är intresset för hållbarhetsfrågorna mycket stort och för andra året i rad anordnades där seminariet Footprint. Footprint 17 hade fokus på hållbarhet och köttproduktion (se artikel nästa uppslag). Samma vecka samlades krafterna även internt i Lantmännen med en Klimatdag, Sustainability Competence Forum, där föredragshållare från alla delar av Lantmännen berättade om hur långt man kommit med sitt hållbarhetsarbete.

Texter och bilder:
Helena Holmkrantz

Lantmännen samlar sig till krafttag i klimatfrågan.

Än finns det hopp för klimatet

Lantmännens Klimatdag i början av mars rivstartade med en extern föreläsare, Mattias Goldman, vd för tankesmedjan Fores.

Mattias Goldmans tes före dagen var att det innebär ett stort arbete och mycket ansvarstagande från mänskligheten i stort för att slippa undan en klimatkatastrof – men att det finns hopp!

Han inledde med att fastställa något som fick många att höja på ögonbrynen: politiker håller vad de lovar!

Med utgångspunkt från de löften som olika länder avgivit i samband med Parisavtalet gav han sedan flera exempel på att politikernas löften i klimatfrågan inte bara infrias, utan dessutom i många fall betydligt snabbare än man sagt från början. Bland annat har Kina infriat sina löften att minska antalet kolkraftverk betydligt snabbare än vad man lovade från början. Frågan är om Sverige ska kunna hålla sina högt satta mål och uppfylla dem i tid. Till år 2040 har svenska politiker satt målet att landet ska vara till hundra procent fossiloberoende.

– Det här ett mål som går långt över blockgränserna. Min tro är att vilka politiker vi än kommer att se i regeringen efter de kommande årens val, så kommer de här målen att bibehållas. Men de behöver folket till hjälp, för faktum är att Sveriges klimatpåverkan aldrig har ökat så snabbt som nu!

Mattias Goldman ville samtidigt poängtera att det finns hopp. Historiskt har minskad klimatpåverkan alltid varit kopplad till lågkonjunktur. Men nu ser vi för första gången hur kurvan för klimat-

påverkan pekar nedåt under en högkonjunktur. Mängden solkraft och vindkraft ökar snabbare än någon statistiker vågat förutspå och över allt i västvärlden finns goda exempel på insatser som görs för klimatet. Han menade också att Lantmännen kan vara stolta över sina insatser så här långt. Målet med 40 procents mins-

kade koldioxidutsläpp till 2020 nåddes redan 2015.

– Men tänk på att den bästa eleven i klassen behöver stimulans. Ni behöver en tuffare utmaning! Arbeta för att minska transporternas klimatpåverkan, satsa på biogastraktorer, sätt nollmål för fossila bränslen. Alla insatser räknas.

” Nu ser vi för första gången hur kurvan för klimatpåverkan pekar nedåt under en högkonjunktur.

MATTIAS GOLDMAN, vd, Fores.

Lantmännen tar klimatarbetet till nästa nivå

En miljömässigt hållbar affärsverksamhet är en förutsättning för lönsamhet

Lantmännen nådde sina tidigare mål om en utsläppsminskning med 40 procent långt före målnöret. Nu går klimatarbetet vidare mot nya mål. Klimatdagen, Sustainability Competence Forum, visade hur mycket det finns att vinna på en hållbar verksamhet.

COP21-mötet i Paris slog fast att den globala temperaturökningen ska hållas väl under två grader och att man ska sträva efter att begränsa den till 1,5 grader och de globala koldioxidutsläppen till att vara nära noll år 2050. För både länder och företag är utmaningen nu att gå från ord till handling och Lantmännen satsar vidare på att bidra till den omställning som krävs. En viktig del är klimatpåverkan från energianvändningen i de olika produktionsanläggningarna. Det tar man fasta på i de nya målen som omfattar följande:

- I egna produktionsanläggningar ska utsläppen minska med 40 nya procent, per omsättning och förädlingsvärde, till 2020 från 2015 års nivåer.
  - Produktionen ska vara fossilfri i Sverige och Norge senast 2025, i övriga Norden 2030 och övriga Europa 2040.
  - Energieffektivisering om 3 procent per år och per producerad volym, till 2020.
- Vice vd Per Arfvidsson konstaterade under Klimatdagen att en miljömässigt hållbar affärsverksamhet är en förutsättning för lönsamhet och påpekade att det finns flera delar i en produkts klimatmäs-

signa fotavtryck att ta i beaktande. Odlingen står till exempel för en stor andel av fotavtrycket för mjölet i ett bröd, men även transporter och den energi som används för att baka brödet bidrar till det totala avtrycket.

Transportinitiativ

För att minska påverkan från transporterna har Lantmännen antagit ett transportinitiativ. Pontus Sonesson på Varuflöde berättade under Klimatdagen om Transportinitiativet som ska ta ett helhetsgrepp om den påverkan som alla transporter i Lantmännen ger. Det handlar om allt från val av bränsle, hur chaufförerna kör och med vilken typ av fordon. Martin Laurentz från Hållbar utveckling presenterade sedan det omfattande insamlingsarbete av data som görs för att mäta en produkts avtryck från jord till bord. Det är ett arbete som ligger till grund för de klimatdeklarationer Lantmännen gör och vilka efterfrågas alltmer.

Johan Martinsson från nyförvärvade bolaget och digitala samarbetspartnern Dataväxt tog diskussionen in i den digitala världen. Där är sensorer och mätare en självklar del av lantbruket och samlar information som blir värdefull kunskap för effektivisering och utveckling.

Proteinskifte i foder

Att foder är en nyckelspelare i klimatavtrycket inom lantbruket är välkänt. Håkan Nordholm tog upp det proteinskifte som gjorts i Lantmännens foderrecept och visade jämförelsen i koldioxidekvivalenter mellan en traditionell foderblandning med soja och palmolja och ett modernt komponerat foder där andelarna raps och vete ökat samt

aminosyror tillsatts. Den åtgärden sänkte koldioxidekvivalenterna från 431 per kilo foder till 373 per kilo foder.

Livsmedelsdivisionen representerades av bland andra Gianni Malfait från Unibake i Belgien. Han konstaterade att det finns oerhört mycket kvar att göra för att nå miljömålen, men påpekade att det finns många skäl att satsa på högre energi-effektivitet. Det handlar externt om att få konsumenterna att känna förtroende för varumärket och att ha en bra historia att berättas. Internt finns lägre kostnader och högre kapacitet i målbilden. Det viktigaste är att hela tiden motivera medarbetarna och höja förståelsen och medvetenheten om att miljöarbetet är nödvändigt.

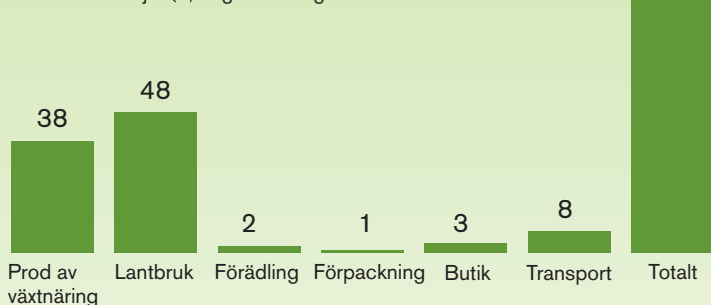
Gianni Malfait från Lantmännen Unibake i Belgien talade om energieffektivitet i livsmedelsproduktionen.

Johan Martinsson, Dataväxt

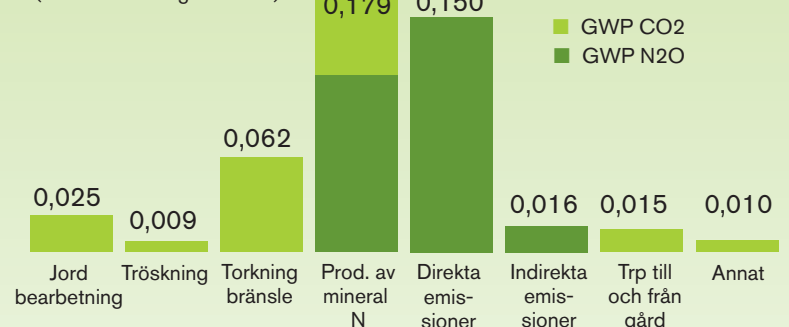
Miljöpåverkan (CO₂e) från Kärnvetemjöl

■ Kärnvetemjöl (0,5 kg CO₂e/kg)

Miljöpåverkan (GWP) från spannmålsproduktion

(Global Warming Potential)

Odlingen står för en stor del av miljöpåverkan i livsmedelsproduktionen, men det är faktorer som går förhållandevis lätt att påverka. (Se även artikel nästa uppslag).

Patrik Myrelid, strategichef för Lantmännen.

Köttproduktionen kan bli mer klimateffektiv

Våren 2016 lämnade Footprint 16 ett så tydligt avtryck i distrikt Halland att distriktet beslöt satsa ännu en gång på en klimatdag på Ästad vingård strax öster om Falkenberg. Temat för Footprint 17 var klimat och kött och ett antal inbjudna föreläsare presenterade fakta kring temat. Dagen rundades sedan av med en workshop där Lantmännens roll och lantbrukets möjligheter diskuterades.

Footprint 2017 inleddes av Lantmännens två representanter, hållbarhetschef Claes Johansson och strategichef Patrik Myrelid.

Patrik Myrelid målade till en början upp den stora bilden av omvärldsfaktorer: de megatrender som spelar in och klimatförändringar som påverkar både reellt, i form av högre temperaturer, mer regn och vind, och politiskt, vilka beslut som fattas och hur konsumenterna agerar. Han visade också hur Lantmännen kommer in i bilden, där foderaffären har mycket stor betydelse för hur klimateffektiv köttproduktionen kan bli.

– Den globala efterfrågan på foder förväntas öka med runt tre procent per år och en mycket stor andel av fodret hamnar i Kina. Kina har i dag 600 miljoner grisar. Kinas ökande medelklass äter allt mer griskött och redan i dag importerar landet 75 procent av den soja som produceras globalt, förklarade Patrik.

Mikael Furu, konsult på Macklean, fyllde sedan i bilden och konstaterade att vi står inför ett proteinskifte. Det handlar om att vi äter mer protein från växtriket,

köttätandet kommer troligen att minska på sikt – kurvan har redan planat ut – men framför allt är det en fråga om kvalitet:

– Vi kommer att äta mindre kött, men bättre kött!

Ulf Sonesson, forskare på RISE.

Elisabeth Qvarford, vd Svenskt kött, inledde sitt föredrag med en maning till kamp:

– Svenska köttproducenter ska inte behöva prisa ut sin verksamhet för att matcha

Claes Johansson, hållbarhetschef för Lantmännen.

en lågprisfalukorv som säljs för 19 kronor!

1930 hade svenska lantbruket ungefär tre miljoner djur, i dag är siffran nere på hälften. 65 procent av köttet kommer från mjölksektorn, det är en fråga om resurshushållning. Men vi importerar också stora mängder kött.

– När vi importerar kött från andra länder importerar vi också andra länders utsläpp. De globala utsläppsnivåerna för nötkött är i genomsnitt 2,5 gånger så höga som för svenskt nötkött. Det betyder att 70 procent av det klimatavtryck som nötköttet ger faktiskt kommer från importen.

Elisabeth konstaterade att svenska konsumenter inte alltid är så konsekventa i sitt handlande. När svenskarna började rata danskt kött på grund av antibiotikaanvändningen i Danmark så ökade i stället importen från Tyskland, som har ännu högre användning av antibiotika. Trots allt finns det för svenska köttproducenter en övervägande positiv trend. Svenska konsumenter blir allt mer medvetna och allt fler väljer att köpa svenska produkter för att stötta lantbruket i landet.

Inget produktionssystem vinner

Ulf Sonesson, forskare på RISE, Research Institutes of Sweden (en sammanslagning av bland annat SP och Innventia), presenterade resultatet från projektet Hållbara matvägar, ett samarbetsprojekt mellan RISE, SLU och JTI. Utgångspunkten i

Ett 40-tal medlemmar, främst från distrikt Halland, men även från andra distrikt som Örebro-Värmland, Kristianstad-Blekinge, Höglandet och Skaraborg, kom till Footprint 17.

projektet har varit att ta alla kända möjligheter till förbättringar utmed hela livsmedelskedjan och kombinera dem på olika sätt för att se i hur hög grad miljöprestandan kan förbättras utan att lönsamheten försämras för producenten.

– Den enkla slutsatsen är att inget produktionssystem är bäst. Såväl konventionellt som ekologiskt har sina brister och sina fördelar. Men matproduktion kan faktiskt bli nästintill fossilfri och det finns stora möjligheter till klimatpåverkan.

I projektet har man tittat på en lång rad olika aspekter som växtnäring, biologisk mångfald, försurning och användning av mineraler och fossila bränslen. En av grundpelarna är effektivitet. Med högre avkastning i växtodlingen, precisionsodling och rätt tidpunkt för gödsling kan miljöprestandan väsentligt förbättras. Byte till biobränslen och sparsam körning är också avgörande faktorer.

Livsmedelspriser och förpackningar

I projektet var rökt skinka den produkt som hade allra mest att vinna på att man ser över produktionskedjan med klimatmålen i bakhuvudet. Här gav referensprodukten ett utsläpp av växthusgaser som uppgick till 3,8 kg koldioxidkvivalenter/kg rökt skinka, men genom att kombinera en rad klimatåtgärder kunde den siffran halveras.

I en följande paneldebatt deltog alla föreläsare med förstärkning av lantbrukaren Lennart Bengtsson. Diskussionen kom att

Mikael Furu, konsult på MacKlean.

kretsa kring ett utvidgat hållbarhetsbegrepp, där hållbarhet inte bara står för klimat och miljö, utan också för en långsiktigt lönsam livsmedelsproduktion, minskat svinn och god vattenhushållning. Livsmedelspriserna var en punkt där debattörerna hade lite olika infallsvinklar:

– Livsmedelspriserna är för låga, men det är svårt att höja priserna på svenska livsmedel eftersom kontrasten blir för stor mot det importerade, konstaterade Mikael Furu.

– Visst kan det vara bra med höjda livsmedelspriser, men jag frågar mig mer vem som får del av den höjningen. Blir det mellanhänderna eller lantbrukarna? frå-

Gunilla Qvarford, vd för Svensk kött.

gade Ulf Sonesson retoriskt.

Claes Johansson fyllde på argumenten:

– Vi lägger mindre än någonsin av vår disponibla inkomst på mat och med tanke på att ungefär var fjärde matkasse slängs i soporna borde det finnas möjlighet till höjda priser.

Inger Persson från Landsbygdsnätverket var en av deltagarna i konferensen och kommenterade debatten:

– Så länge vi ägnar oss åt att tävla i billigast matkassar kommer det nog vara svårt att få bort lågprisfokus. Jag tror vi behöver arbeta mer med hur vi kommunicerar kring mat.

Meningarna gick isär när det gällde för-

packningar, där Mikael Furu menade att det kan vara en miljömässig fördel att köpa oförpackade varor, medan Ulf Sonesson hade den motsatta uppfattningen:

– Nej, jag gillar förpackningar. Det finns givetvis överförpackade varor och det är så klart inte bra. Men förpackningar av känsliga varor ökar hållbarheten och därmed minskar faktiskt matsvinnet.

Claes Johansson instämde:

– Förpackningen ger oss också möjligheten att berätta en historia som skapar mervärde för produkten.

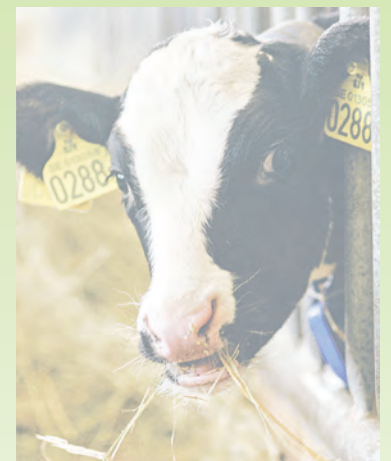
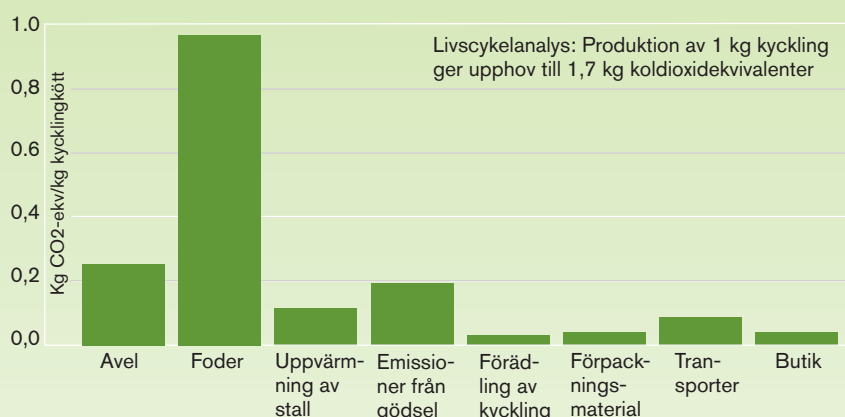
Footprint 17 avrundades med en workshop där deltagarna fick diskutera i grupper kring två frågor:

Vilken roll vill du att Lantmännen ska ta kring proteinskiftet/animalieproduktionen?

Vilka är dina argument för hållbar animalie- och foderproduktion?

Diskussionerna i grupperna rörde sig mycket kring vikten av att Lantmännen tar en drivande roll så att lantbrukarna kan få avsättning för de proteingrödor som odlas och att Lantmännen är en av de få organisationer som kan stå emot de stora livsmedelsföretagen. Även behovet av forskning och utveckling på området togs upp i flera grupper, med klimatsmartare foder, förbättrade grödor och proteinråvara av mjölmask (!) som några exempel.

Foder har potential att göra skillnad

Lantmännen ansluter till kampanjen

Bliekobonde.nu

Marknaden för ekoprodukter växer kraftigt och därmed även behovet av ekologisk spannmål. Lantmännen har valt att ansluta sig till Ekologiska Lantbrukarnas kampanj Bliekobonde.nu för att förbättra möjligheterna för svenska lantbruksföretagare att ta del av den växande ekomarknaden.

Efterfrågan på ekospannmål ökar mer än vad produktionen gör, vilket syns tydligt i de relativt höga priser som ekobönder får betalt för sin spannmål. Lantmännen har som målsättning att fördubbla handeln med ekospannmål till 2020, för att svara mot ökad efterfrågan och samtidigt förbättra de svenska lantbruksföretagarnas möjligheter att ta del av den växande ekomarknaden. För att nå denna målsättning och möta den efterfrågan som finns krävs att det produceras mer ekologisk spannmål i Sverige.

– Att bli kampanjpartner till bliekobonde.nu ligger inom ramen för Lantmännens ekostrategi i vilken vi satsar på att ta ledarskap för att driva och utveckla ekomarknaden från jord till bord, säger Beatrice Ramnerö, projektledare för Lantmännens koncernövergripande ekostrategi.

– Lantmännen stöttar bliekobonde.nu för att på ett tydligt sätt visa att vi vill köpa svenska lantbrukares KRAV-spannmål och denna signal ger en trygghet till de lantbrukare som funderar på att ställa om sin spannmålsproduktion till ekologisk. Vi vill köpa mer av dessa råvaror och därmed finns det goda möjligheter för dig som ekobonde att få en bra avsättning med god lönsamhet. På Lantmännen har vi massor av kunskande inom hela ekokedjan, från växträdgiving till spannmålshandel, säger Mikael Jeppsson, spannmålschef på Lantmännen Lantbruk. FOTNOT. Läs mer om Lantmännens ekostrategi i Grodden nr 1 2017

Om kampanjen Bliekobonde.nu

Bliekobonde.nu är en kampanj som syftar till att upplysa lantbrukare om de affärs- och möjligheter som uppstår i och med den stora efterfrågan på ekologiska svenska livsmedel. Ekologiska Lantbrukarna är initiativtagare och partner i kampanjen är Lantmännen, LRF, ICA, Arla, Axfood, Coop, HKScan och KRAV.

Förutom lättillgänglig information i form av en omställningsguide, frågor och svar om ekologiskt lantbruk, marknadsröster och samlade länkar kring omläggning, certifiering och rådgivning så ger kampanjsajten Bliekobonde.nu en möjlighet till kontakt med erfarna ekologiska lantbrukare inom olika produktionsområden.

NU FINNS DET TVÅ KORT FÖR ALLA BONDFÖRNUFTIGA!

Agrolkortet från Lantmännen har hittills varit tillgängligt bara för personer med enskild firma eller anställda inom de gröna näringarna*. Nu finns det även för företag, föreningar och stiftelser. Med Agrolkortet får du en mängd bondförnuftiga förmåner. Bland annat tankar du upp till 60 öre billigare hos Circle K/Truckdiesel, OKQ8/Tanka, Preem och vissa Säifa stationer. Läs mer och ansök på agrolkortet.se

* Företag som har jord, skog, trädgård eller landsbygdens miljö som grundläggande resurser.

Ökade möjligheter för krav-producenter

Från och med i år kommer skånska odlare att kunna leverera KRAV-spannmål till Hörby. Lantmännen och Hörby Lantmän samarbetar här för att kunna ta emot den ökande mängden KRAV-odlat. Hörbymottagningen kommer att

ta emot kvarnvete, fodervete, foderkorn, vårvete, malkorn, åkerböna, oljeväxter och 2:a års karens av korn och vete.

– Vi har utökat vår spannmålsplatta och är förberedda på det mesta, det ska bli spännande

att se vilka kvantiteter vi kommer hantera i år. Intresset för KRAV fortsätter att öka och det känns kul att kunna erbjuda våra ägare och kunder en del av den marknadsbiten, berättar Mats Nilsson, spannmålsansvarig på Hörby Lantmän.

DIN VAPENHANDLARE ONLINE

SMIDIG HANTERING AV DIN LICENSANSÖKAN

**DU SPARAR
5.990**

TIKKA T3X WILD BOAR LIMITED EDITION
.308WIN

13.490

Klarna ca: 435:-/m i 36 månader

NYHET!
Kommer i
April

- Kombination av Tikka T3x Lite och Tikka T3x Compact Tactical Rifle.
- Oranget pistolgrepp och framstock
- 2 st 10-skotts magasin.
- Du får även 5 paket Sako Wild Boar Hunting 11,7g ammo.
- **Starkt begränsad upplaga!**

SAKO A7 EXTRA ALLT PAKET
.308WIN

21.990

Ord. intropris 27.990:-

Klarna ca: 709:-/m i 36 månader

- Sako A7 kaliber 308 Win 51 cm pipa
- Ase Ultra SL5i ljuddämpare kal. 30. Obs licenspliktig
- Burris Four X 3-12x56, bel. riktm. 4
- Burris fästen
- Sako vapenfodral och rem
- Flip covers till kikarsiktet

BROWNING MAXUS ONE COMPOSITE
3.5 HALVAUTOMAT

Klarna ca: 403:-/m i 36 månader **12.495**

RUGER SYNTHETIC TAKE DOWN **5.990**
10/22, 22LR HALVAUTOMAT

Klarna
- 14 dagars faktura
- Konto - betala i din egen takt

Hornady
Accurate. Deadly. Dependable.

HORNADY LOCK-N-LOAD CLASSIC PAKET

ETT KOMPLETT LADDPAKET

5.895

**SMÄLL
LOCKMEDEL**

**"FODRA MINDRE,
LOCKA MER"**
VI HAR ALLT
TILL DIN
ÅTEL

fr 59

**VAPENSKÅP FÖR
DINA BEHOV!**
fr 2.995

**AIMPOINT MICRO H-1
WEAVER/PICATINNY**
2MOA

4.495

Ord. intropris 4.795:-

Klarna ca: 138:-/m i 36 månader

intropris

Mån-fre 10-18. Lör 10-15
Järnvägsgatan 10, Eksjö
0381-69 52 05 | www.intropris.se

Mån-fre 10-18. Lör 10-14
Fiskaregatan 1, Vimmerby
0492-209 50 | www.intropris.se

Mån-fre 10-18. Lör 10-14,
Karlskronagatan 18, Ronneby
0457-218 90 | www.intropris.se

– Utan bra personal är du ingenting, menar Peter Johansson, här med två av företagets klippor, Sven Abrahamsson och Mats Wiberg.

”Man kan inte bromsa sig ur en uppförsbacke”

I tider då allt fler mjölkbönder är uppgivna över marknadens utveckling, väljer Peter Johansson i Holmträsk, Piteå, att satsa. Med ny ladugård med kallösdrift för sina mjölkkor siktar han framåt för att överleva.

Text: Anna Bergström Bilder: Gunnar Svedenbäck

Peter Johansson kan tyckas vara en obotlig optimist. Men han liksom många andra våndas över de senaste årens utveckling och förutsättningar för mjölkproduktion i Sverige.

– Hade jag vetat att det skulle bli så här hade jag satsat på något annat. Tio öre per liter mjölk för oss gör 200 000. Men nu är vi där vi är och så länge jag tycker om det jag gör och det bär sig tänker jag fortsätta, konstaterar han.

Hans teori är att gå tillbaka till basproduktion, bli så självförsörjande som möjligt, och öka antalet djur för att kompensera prisbortfallet i produktionen. I dag har Peter Johansson cirka 180 mjölkkor, egna avelstjurar och uppfödning av kalvar.

– Som mest fick vi 54 kalvar på en månad, då var det lite svettigt, säger han.

Tjurkalvarna säljer han vidare och hondjuren behåller han som tillväxt på mjölksidan. Till gården hör också 280 hektar åkermark som gör att gården kan hålla sig helt och hållet med eget ensilage och strömaterial. Det enda de köper in är kraftfodret från lantmännen.

– Vi har det egentligen fruktansvärt bra med en kompakt sommar och ofta stabilt väderläge här i norr. Det växer bra här och man kan få ut tre skördar om man vill.

En stor del av verksamheten utgörs även av entreprenadarbeten som snöröjning och sandning.

Trender uppåt och nedåt

Efter ett 2016 med rekordlåga mjölkpriser och en mjölkbransch i djup kris i Sverige i allmänhet och Norr- och Västerbotten i synnerhet, har global efterfrågan och minskad tillgång på mjölk bidragit till att vi kan skönja en vändning.

Jörgen Lundqvist, säljare för Lantmännen på Norr- och Västerbotten, bekräftar bilden av att antalet mjölkbönder i området sjunkit drastiskt på senare år. Framför allt är det mindre gårdar med äldre ägare och uppbundna kor som läggs ner.

– Jag ser också att en del av våra kunder vill satsa, men att de har svårt att få bankerna med sig, säger han.

En annan trend han noterat är att allt fler satsar på ekologiskt, även riktigt stora mjölkproducenter.

Växte in i företaget

Peter Johansson köpte gården i Holmträsk 2012 efter att hans mammas sambo Mats Wiberg som drev gården hade fått en hjärtinfarkt.

Peter är själv uppvuxen granne med gården och förlorade sin egen pappa tidigt. Mats, som Peter lite retfullt kallar för farfar, fick tidigt hjälp av grabben från andra sidan vägen. Det visade sig att pojken hade ett brinnande maskinintresse och känsla för lantbruk.

Med åren började även Peters mamma Britta arbeta på Mats gård och är fortfarande tillsammans med Mats en viktig person i driften av gården. Totalt har Peter fyra personer anställda i verksamheten varav Mats finns med som såväl moraliskt som handgripligt stöd och ansvar för bokföring och papper. Britta är pensionär

men högst delaktig ändå, inte minst på marktjänsten som är nog så viktig för att vardagsarbetet ska flyta. En person finns kvar som anställd genom alla år, och två nya yngre kvinnliga medarbetare har tillkommit på främst djurskötersidan.

Peter ser sig mer som en kompis än arbetsledare för sin personal, och framhåller de anställda som en mycket viktig framgångsfaktor.

– Man är ingenting utan sin personal, jag är väldigt glad att jag har de människor som jag har runt mig, konstaterar han, och förtydligar att en förutsättning för att orka och hålla sig frisk i yrket, är att kunna koppla bort jobbet då och då och lita på att personalen kan ta ansvar. Själv tar han sin tillflykt till fjälls ibland och känner lugnet på fiskesjöarna där. Samtidigt är han mån om att vara rädd om sin personal, kunna erbjuda så mycket jobb att han får behålla dem året runt, och ge frihet under ansvar, fortbildning och vara lyhörd för personalens önskemål.

Bygger sig ur krisen

Redan då Peter köpte gården hade han planer på att utöka verksamheten ytterligare.

– När det är som det är i dag anser jag att det man kan kompensera med är antalet djur. Så jag byggde så billigt som möjligt med så bra förutsättningar som möjligt för korna.

Det blev en satsning på en kall ligghall med djupströbädd, en satsning på cirka 4,2 miljoner. Peter med personal gjorde allt de kunde själva och i december 2016 kunde djuren flytta in. Från lösdrifthalen går korna 20 åt gången till den intelligenta ladugården med dubbelt parallellstall för daglig mjölkning.

– Vi mjölkar tre gånger så mycket här som i gamla ladugården på samma tid. Vi mjölkar 80 djur i timmen nu. Morgonmjölkningen som börjar vid fem är färdig runt halv åtta. Då har alla djur gått igenom och allt är rengjort.

Vid mjölkningen sköter en person flyttningen av djuren och en sköter mjölkningen.

Friskare i kallhall

Peter Johansson är lite av en banbrytare och föregångare i de nordliga regionerna

”
Vi mjölkar tre gånger så mycket här som i gamla ladugården på samma tid. Vi mjölkar 80 djur i timmen nu.

PETER JOHANSSON, Holmträsk

med att ha mjölkkor i kallhall, och en och annan har höjt ögonbrynen och ifrågasatt hur det påverkar mjölkornas hälsa.

– Jag kan verkligen säga att det fungerar väldigt bra. Vi har bara haft två fall av mastit på hela vintern, säger Peter Johansson.

Han ser snarare att mjölkorna har bättre grundfysik då de får röra sig fritt, vilket gör kalvningarna betydligt mindre komplicerade nu än tidigare.

– Mjölkorna blir också mer vana vid hantering och närhet av människor än med en mjölkrobot till exempel, så jag ser bara positiva vinster med det här.

Inför framtiden hoppas Peter Johansson på en vändning på marknaden. För varje öre åt rätt håll på såväl mjölkpriser som djurpriser, gör det stor differens i hans räkenskaper.

– Nu är det bara att öka på, vara i fas med det som händer och hålla full gas.

Peter köpte företaget av Mats Wiberg (t v) som fortfarande är aktiv på gården.

Lokalföreningarna samlade under ett tak

Lokalföreningarnas egen "distriktsstämma" samlade ett 50-tal deltagare på Margretetorps värdshus i Nordvästskåne alldeles i början av mars. Här fick lokalföreningarnas representanter möjlighet att ta del av Lantmännens resultat för 2016 och strategi framåt och kunde passa på att ställa frågor direkt till koncernstyrelsen och Lantmännen Lantbruk.

Styrelseordförande Bengt-Olov Gunnarsson inledde med dagen med att tydligt fastställa förhållandet mellan Lantmännen och lokalföreningarna:

– Från Lantmännens sida finns ingen annan agenda än att fortsätta fördjupa samarbetet med lokalföreningarna.

Tillsammans med lantbrukschefen Elisabeth Ringdahl presenterade han sedan Lantmännens resultat för det gångna året och den rekordhöga utdelning som föreslås till ägarna. Dessutom berättade han om de stora dragen i Lantmännens strategi för de närmaste åren. Många tog därefter chansen att ställa frågor.

Bland annat ville de veta mer om Lantmännens internationella verksamhet, i synnerhet då den internationella lantbruksverksamheten, hur stor andel av

resultatet den står för och hur mycket som investeras i den.

– Enkelt uttryckt kan man väl konstatera att ungefär en tredjedel av Lantbruks resultat kommer från den internationella verksamheten och då ingår bland annat vår växtförädlingsverksamhet, konstaterade Elisabeth och Bengt-Olov fyllde på:

– Vi sätter inte pengar i deras investeringar, det får de klara själva. Även DLAs expansion i Sverige togs upp och Bengt-Olov menade att det är viktigt att ha klart för sig varför DLA försöker slå sig in:

– Lantmännen har en konkurrent till på hemmamarknaden, det är uppenbart. Det tvingar oss att skärpa vår verksamhet ytterligare. De är här för att tjäna pengar på svenska bönder, det handlar om ren krass ekonomi.

LM² för lokalföreningarna

Andra frågor som togs upp under dragningen var hur den nya digitala lösningen, LM², kommer att se ut för lokalföreningarnas del.

Ett 50-tal representanter för de Lantmännenanslutna lokalföreningarna samlades på Margretetorp. Lantbrukschefen Elisabeth Ringdahl t v var en av föredragshållarna.

– Vi tror att vi har en lösning som ska kunna fungera

bra för lokalföreningarnas kunder, den kommer inte att vara klar till LM2 lanseras, men den finns med i planen, blev svaret.

Lantmännens förvärv av en andel av HK Scan var också på tapeten. Förvärvet ger Lantmännen 10,1 procent av rösterna i bolaget och Bengt-Olov betecknade det som ett "finansiellt innehav med strategiska möjligheter".

– Vi kommer inte att bli slaktare för att vi gått in i HK Scan, det vill vi inte. Som alla förvärv vi gör handlar det om att de ska bidra till vårt resultat och vi kan till viss del påverka besluten som tas i bolaget. Dessutom, och det är viktigt, ger det oss ett breddat nätverk.

Inbjuden gäst för dagen var David

Lundgren, ansvarig för Lantmännens varumärke och design. Han höll ett uppskattat föredrag om varför det är så viktigt att ha en gemensam grafisk profil och att ha ett välkänt varumärke. Han pekade bland annat på att 71 procent av svenskarna känner igen groddensymbolen och ungefär lika många vet att Lantmännen ägs av svenska bönder. I samband med dragningen togs lokalföreningarnas profil upp till diskussion (avtalsanslutna lokalföreningar har rätt att använda sig av Lantmännens grafiska profil). Några av deltagarna efterlyste då mallar till exempelvis skyltar i butikerna och föreslog en arbetsgrupp som kunde se över vad lokalföreningarna behöver för att kunna skylta upp bättre och mer konsekvent efter Lantmännens design.

Text och bild: Helena Holmkrantz

Cleave®
mot örtogräs i stråsäd
och gräsvallar.

Cleave® är en mycket bred ogräsprodukt som kan användas ensam eller i tankblandning.

- Specialist på snärjmåra
- Snabbverkande och systemisk

Läs mer på adama.com

ADAMA

ADAMA Northern Europe B.V. | adama.com | Medlem i Svenskt Växtskydd.
Använd växtskyddsmedel med försiktighet. Läs alltid etikett och produktinformation före användning. Observera alla varningsfraser och symboler!
Mer information: Lars Kruse Andersen +45 51 24 90 70, Rikard Larsson 070-292 22 28.

Kungsörnen lanserar svensk durumspasta

Lantmännen och Kungsörnen bryter ny mark och lanserar den första pastan helt och hållet gjord av närodlad durumspasta från Gotland.

Öns kalkrika jord och sommarens många soltimmar har gett gotländska lantbrukare förutsättningar att skörda det högkvalitativa durumvetet, som ger pastan dess unika smak, struktur och karaktär. Kungsörnen har lanserat tre pastasorter under namnet Gotlandspasta som nu finns ute i butik.

Svenskarna älskar pasta, så väl till vardag som till fest. Traditionellt görs pasta på durumspasta som odlas i de varma trakterna kring Medelhavet. Som Grodden skrev om för ett år sedan har Lantmännen tillsammans med gotländska odlare arbetat för att få fram durumspasta i stor skala i Sverige. Tack vare Gotlands många soltimmar har vetet, av sorten Rosadur, trivts bra i den kalkrika jorden och resulterat i en skörd av hög kvalitet.

– Att äntligen få skörda durumvetet var en fantastisk känsla. Durumspasta är en kräsen gröda, så det är historiskt att gotländska lantbruk

står bakom Sveriges första storskaliga skörd av durumspasta, säger Mika Pettersson, veteodlare i Lau och en av Lantmännens ägare. Han är en av de 65 lantbrukare som under flera års tid har testodlat och utvecklat durumspastaveteodlingen.

Durumspasta är ett hårt vete med en glasig kärna som vid malning ger ett pastamjöl med optimal struktur. Detta, tillsammans med den goda proteinkvaliteten, gör att pastan behåller sin spänst och sitt tuggmotstånd och är lättare att koka ”al dente”.

– Gotland är starkt förknippat med sin matkultur och sina fina råvaror, och vi är mycket glada över att kunna lansera en pasta av närodlad durumspasta från ön, säger Briza Kronhamn, Brand Manager för Kungsörnens pastasortiment.

Gotlandspastan tillverkas i tre olika varianter: Fusilli, Penne och Spaghetti.

POTATIS EMBALLAGE

NY HEMSIDA!

FOTEGÅRDENS EMBALLAGE LIDKÖPING

Tel 0510-500 29
070-545 00 29
Fax 0510-500 04
leif@fotegarden.se
www.fotegarden.se

Balarna sätter färg på Sverige – igen!

Snart dags för rosa och blå balar igen!

Varje rosa och blå bal på fälten runt omkring i landet innebär ett bidrag till cancerforskningen. Totalt blev det 225 000 kronor under 2016. I år fortsätter satsningen med samma färger.

Tillsammans med Trioplast har Lantmännen utvecklat kampanjen med ensileringsplast till förmån för cancerforskningen. Det började med rosa plast för bröstcancerforskningen år 2015 och år 2016 utökades den med blå plast för prostatacancerforskningen. Initiativet har skapat stort engagemang för bröst- och prostatacancerforskningen. De iögonfallande färgerna har lett till både medial uppmärksamhet och många sam-

tal kring dessa sjukdomar. Därför fortsätter kampanjen med både rosa och blå balar även under 2017. Femton kronor per rulle går oavkortat till Bröstcancerförningens riksorganisation och Prostatacancerförningens riksorganisation. Lantmännen, Trioplast och lantbrukaren skänker vardera fem kronor per rulle. Förhoppningen är att över 300 000 färgglada balar ska pryda Sverige under 2017.

Valtra A104 blev årets traktor

Valtra lyckades än en gång kamma hem priset som årets traktor på Sima-mässan i Paris.

Urvalet gjordes av oberoende journalister som representerar 28 europeiska tidskrifter och on-linepublikationer med jordbruksinriktning. ”Machine of the Year” är en av de mest prestigefyllda utmärkelserna i branschen och lyfter fram innovation, teknik och prestanda. Valtra A104 HiTech fick ”Machine of the Year”-priset i kategorin ”Traktorer under 150 hk”.

På Sima-mässan introducerade Valtra en helt ny A-serie med sju modeller som täcker intervallet 75 – 130 hk. Den prisbelönta A104 HiTech har en helt ny design. Traktorn, som har 100 hk och 410 Nm vridmoment, erbjuder många av de funktioner som finns på

N- och T-modellerna och som rönt stor uppskattning bland kunderna. Valtra har lagt stor vikt vid körkomfort, användarvänlighet, ergonomi och säkerhet.

Modellen är också försedd med helt ny transmission och hydraulik.

HÅLLBART LANTBRUK

MED AGROLS SMÖRJMEDEL

Agrol har ett brett sortiment av högkvalitativa smörjmedel som är förnybara, biologiskt nedbrytbara och miljögodkända för alla typer av miljöer. Med våra hårt testade miljöprodukter där prestanda och miljöhänsyn går hand i hand blir lantbruket hållbart för människa, maskin och miljö.

Hitta alla våra miljöanpassade produkter på www.agrol.se

Framtidsgruppen avslutade med två heldagar

Framtidsgruppen är en satsning som görs för att engagera fler unga lantbrukare i Lantmännen. Under vintern och våren har gruppen, som består av 55 ungdomar från hela landet, haft en rad träffar och i slutet av mars rundades programmet av med två dagar i Stockholm och Järna.

Ungdomarna har varit indelade i fem geografiska grupper under de två första träffarna. Under träffarna har de fått möjlighet att lära sig mer om Lantmännen, men även att diskutera vad som är bra och vad som kan bli bättre.

Första träffen handlade om en fördjupning i Lantmännen Maskin och Lantmännen Lantbruk. Träff två handlade om ägande, medlemsdemokrati, utdelning, och kapitalfrågor tillsammans med förtroendevalda i distrikten och koncernstyrelsen. (Läs också Grodden 1/2017)

Sista träffen ägde rum i slutet av mars fick alla 55 två dagar tillsammans. Första dagen inleddes med ett studiebesök i Cerealias fabrik i Järna. Där fick gruppen information om Cerealia och Gooh och en guidad visning av fabriken där man tillverkar pasta och frukostprodukter.

Dag två tillbringades på Lantmännens huvudkontor och här fick ungdomarna träffa och lyssna på Per Lindahl, vice ordförande i koncernstyrelsen och Anna Carlström som är medlemschef. De berättade bland annat om hur Lantmännen

ser ut i dag och om Ägardialogen och det arbete som pågår kring denna. Ungdomarna hade fått i uppgift att besöka en distriktsstämma och fick nu sitta i grupper och diskutera sin samlade uppfattning, hur kan vi göra distriktsstämman mer intressant och hur ska vi få fler yngre lantbrukare att komma på stämmorna.

Efter förmiddagsfikat fick de träffa Pauline Lidberg som är affärsutvecklare inom Lantmännen Reppe. Hon berättade om Lantmännens processindustrier i allmänhet och Reppe i synnerhet.

Pauline har också varit trainee och passade på att berätta om Lantmännens traineeprogram.

På eftermiddagen gästades gruppen av Claes Johansson, chef för Hållbar utveckling som berättade om Lantmännens hållbarhetsarbete – ansvar från jord till bord och CG Petersson, vetenskaplig projektledare i Lantmännen R&D, som berättade om vad som händer inom lantbruksforskningen.

Text och bild: Jenny Andrén

Gillar du spänning? - eller är det inget för dig...

Terpal®

- Minskar ax- och strånbrytning
- Kortar strået
- Minskar risken för liggsäd
- Mindre skördeproblem
- Minskar avdrag för dålig kvalitet

Terpal är optimal för användning i korn och kan användas fram till DC 49.

Crop Protection

Thomas Wildt-Persson 070 - 949 80 15

Måns Edensten 070 - 587 03 45

www.agro.basf.se

BASF
We create chemistry

Använd växtskyddsmedel med försiktighet. Läs alltid etikett och produktinformation före användning. Observera alla varningsfraser och symboler. BASF är medlem i Svenskt Växtskydd.

SÖRMLAND

Ungdomsträff på Cerealia

Distrikt Sörmland hade i mitten av mars en ungdomsträff på Cerealia i Järna.

Inbjudna var Lantmännens ungdomar och LRF ungdomen i Sörmland och Stockholm.

25 ungdomar och distriktsstyrelsen välkomnades på anläggningen av Mattias Thyni, produktionschef pasta och Peter Godawzky, produktionsledare frukost.

Vi startade med mat och fick sen en

mycket uppskattad presentation med tillhörande rundvandring i fabriken.

Kvällen avrundades med fika och frågor om Lantmännen. Ungdomarna hade på förhand fått bestämma frågeagendan, och enligt deras önskemål pratade vi om ägarfrågor, hur livsmedelsstrategin påverkar Lantmännen och vilka planer som finns för framtiden.

Text: Christin Larsson

BILD: CATHRINE HANNELL

Enkät lägger grunden för Ägardialogen

Nu drar Lantmännens Ägardialog igång för fullt. I första steget är det förtroendevalda som möts för att diskutera bland annat Lantmännens strategi och ägarstyrning.

Längre fram under hösten blir det ägarmöten för alla medlemmar i distriktet. Projektet sammanfattas under nästa vår och avslutas i och med Föreningsstämman 2018.

En enkät har skickats ut till medlemmar och förtroendevalda, samt till Framtidsgruppen.

I enkäten fick man bland annat möjlighet att svara på vad man tror om lantbrukets utveckling i framtiden, hur man ser på Lantmännens satsningar samt på Lantmännen som affärspartner och som ett medlemsägt företag. Svaren visar också att det finns en relativt sett god kunskap både om Lantmännens utdelning och långsiktiga inriktning.

– Vi är väldigt glada över den fina responsen och den stora svarsfrekvensen på enkäten. Stort tack till alla som medverkat och på så sätt hjälper oss med bra underlag för den fortsatta utvecklingen av Lantmännen inför framtiden, kommenterar medlemschef Anna Carlström.

Det fanns även möjlighet att lämna egna kommentarer och många hade tagit

detta tillfälle i akt. Bland svaren finns kommentarer som:

- Stötta unga och nystartade så att de kommer igång på ett bra sätt.
- Positivt med ungdomssatsningen Framtidsgruppen, men se till att även få med fler unga på distriktsstämmorna och flera yngre i distriktsstyrelserna.
- Informera medlemmarna i god tid före en förändring som påverkar lantbrukaren ute på gården.
- Ägarna måste få mer utrymme i Lantmännen.
- Bra med internationella satsningar, men viktigt tänka på att det är ägarnas pengar man har ansvar för.

Alla inlämnade svar och kommentarer kommer att tas vidare till rätt kanal inom Lantmännen. Text: Cathrine Hannell

Snart är det dags för Ägardialogen. Senaste stora ägardialog ägde rum 2008, då medlemmarna i Lantmännen samlades till Ägarforum.

Följ med Lantmännen till filmduken!

Under maj och juni kommer Lantmännen spela in nya reklamfilmer som kommer bli en del i vår nya kampanj som rullas ut under våren. Nu söker vi lantbrukare som vill vara med och representera oss i våra filmer. Du behöver inte ha skådespelarvana såklart, men det skadar inte om du tycker det är lite kul att få stå framför kameran.

Intresserad?

För mer info kontakta

Katja Ihrsén på Lantmännen,

katja.ihrsén@lantmannen.com , 070-657 42 48

Lantmännen

EN NISCHBYRÅ SPECIALISERAD INOM REKLAM, KOMMUNIKATION OCH FÖRSÄLJNING.

VI HJÄLPER DIG ATT SYNAS PÅ RÄTT SÄTT!

Vår styrka ligger i förmågan att hjälpa våra kunder att nå ut till specifikt branschorganisationer och fackförbund, men även bistå organisationerna med försäljningsexpertis, detta kan ske genom:

1. Försäljning: B2B, B2C, medieförsäljning, bokningsuppdrag, etc.
2. Reklam och produktion: Annonser, bilagor, tidningar, mässor, events, etc.
3. Säljutbildning: Individanpassad med 'hands-on approach'.
4. Medieupphandling: Få hjälp med medievalen och/eller uppköpen. Få rätt media till lägst pris.

MNEMONISTA.SE
DAVID@MNEMONISTA.SE
0735 699 350

Vi samarbetar idag med Lantmännen, Fackförbundet ST, Geotec, Svensk Geoenergicentrum och Fritid & Park i Sverige, en av Sveriges största organisationer.

LOVISA MARTIN MARAIS
Lantmännen R&D

MARS 2017

Bra bullar för diabetikern är bra bullar för alla

N

är en diabetiker får sin diagnos i Sverige får hen också oftast möjlighet att besöka en dietist. En dietist hjälper då till att synliggöra vad diabetikern faktiskt äter och vad hen med små förändringar kan göra för att förbättra sin kost och därmed förbättra sin hälsa. Diabetikern får lära sig att med rätt kolhydrater kan ett jämnt blodsocker hållas vilket ALLA skulle må bra av.

Kolhydrater är ett samlingsnamn för alla livsmedel som är uppbyggda av molekylen glukos i olika former. Glukos behöver vi främst för att behålla hjärnans normala funktion. Socker, stärkelse och kostfiber är alla olika typer av kolhydrater men de ter sig snarligen annorlunda efter det att de har konsumerats. Ju mer komplex uppbyggnaden är av kolhydraten desto högre blir kvaliteten. Det handlar om, för att förenkla, hur snabbt det går att tillgängliggöra glukos till energi. Kanske har du hört talas om snabba och långsamma kolhydrater? Det uttrycket kommer just från denna vetenskap.

Satsa på råg och havre

Så vad kan man äta då? Jo, man kan börja med att leta efter produkter med mycket fullkorn och fiber. Till exempel bröd och frukostflingor. Fiber hjälper till att öka mättnadskänslan samtidigt som de jämnar ut blodsockerkurvan. Forskningsstudier har även visat att fullkorns-råg mättar extra bra vilket gör råg till en fantastisk ingrediens i olika livsmedel. I dag finns till och med rågnacks som gör det möjligt att få i sig råg vid tillfällen där det tidigare fanns färre nyttigare alternativ.

Börja gärna dagen med en skål havregrynsgröt som innehåller en speciell kostfiber som kallas betaglukan. Dessa hjälper till att sänka både kolesterol och hålla blodsockret i en jämn nivå. Tänk även på att det finns många

Att säga "ät som en diabetiker" kan låta kontroversiellt eftersom sjukdomens uppkomst kopplas samman med icke optimala livsstilsfaktorer. Men genom bra mat kan vi öka förutsättningarna för att hålla oss friska och diabetikern har fått lära sig hur.

VÄLJ RÄTT KOLHYDRATER!

Vad är kolhydrater?

Kolhydrater finns i många olika sorters mat

KOLHYDRATER DELAS IN I TRE GRUPPER, FIBER, STÄRKELSE OCH SOCKER. MOLEKYLERNÄ SITTER IHOP PÅ OLIKA SÄTT.

Lilla kolhydratskolan finns på www.lantmannen.com/bra-mat/lilla-kolhydratskolan

goda rotfrukter och baljväxter som man kan använda till festligt snacks. Nuförtiden finns det även fiffiga pastasorter som kan innehålla fullkorn, havre eller bönor vilka alla tre är fantastiska exempel på hur hälsa är i fokus för innovationer samtidigt som det ger oss fler goda alternativ att välja mellan.

Genom att välja fullkorns- och fiberrika livsmedel kan maten vi äter hjälpa till att bygga en grundläggande bra hälsa. Kroppen kan sedan lättare hantera glukosbalansen vid tillfällen då vi vill njuta av bakverk och sötsaker. Precis som diabetikern gör kan vi alla inspireras av att äta oss friska. Låt maten bli din medicin och kolhydratkvaliteten bli din guide till maten.

Kolhydratskolan

För att åskådliggöra hur viktigt det är för Lantmännen med just kolhydrater och visa att det finns olika sorter har vi tagit fram "lilla kolhydratskolan" som finns på webben. Den

ämnar illustrera och beskriva kolhydrater och deras olika struktur.

Lantmännen producerar många fantastiska produkter som riktar sig till alla konsumenter och fler och fler produkter är i dag fyllda med nyttigheter på grund av den stora hälsotrend som råder. Det här med kolhydratkvalitet är extra viktigt att belysa då vi som spannmålsföretag skapar nya livsmedel som i sin tur skapar nya möjligheter för både affär och hälsa.

Lantmännen arbetar med forskning vilket ger oss en unik förutsättning för att vara i fronten av att skapa hälsosamma livsmedel baserade på kolhydrater. Vi var tidiga med att definiera och använda fullkorn som ingrediens och vi tog fram en GI-logga för våra livsmedelsprodukter med ett lågt glykemiskt index. Nu har vi bland de bästa rågbröden på marknaden och svenskodlade bönor i alla möjliga former att erbjuda till diabetikern och till alla er andra.

Kolhydrater och blodsocker

När vi äter kolhydrater sätter kroppen i gång olika reaktioner för att försöka bryta ner dem till deras minsta byggsten, nämligen glukos som vi behöver för energi. Hjärnan behöver minst 100 gram glukos om dagen. Ungefär 20% av energibehovet behövs till hjärnan och det är glukos som är hjärnans bränsle. Kroppen behöver också glukos för att kunna använda fett som energikälla på ett bra sätt.

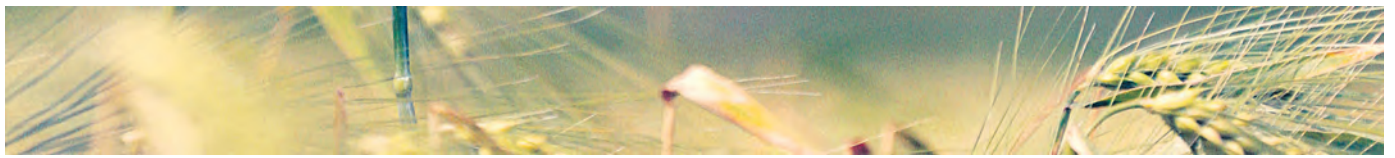
Vanligtvis stiger blodsockret efter en kolhydratrik måltid vilket i sin tur aktiverar kroppen att utsöndra insulin som transporterar glukos till cellerna där de blir till energi. Samtidigt sjunker blodsockret till normala nivåer igen.

Diabetes

Vid diabetes, klarar inte kroppen av att ta hand om glukos vilket gör att blodsockret förblir högt. Vid diabetes typ 1 saknas insulin som krävs för transport av glukos från blodet vidare till cellerna. Vid diabetes typ 2 har man antingen inte tillräckligt med insulin eller så fungerar inte insulinet tillräckligt bra och resulterar i högt blodsocker. Vid typ 2 kan det räcka med kostbehandling för reglering av blodglukos.

Diabetes är en sjukdom som har ökat kraftigt runt om i världen och den förväntas öka ytterligare framöver. Hela 415 miljoner människor hade diabetes år 2015 och år 2040 förväntas siffran stiga till 600 miljoner. Diabetes typ 2 är en livsstilsrelaterad sjukdom och står för cirka 90 procent av alla diabetiker.

GÖRAN KARLSSON
Produktmarknadschef
Havre/Råg/Trindsäd
/Eko/Lin

MARS 2017

Balanserad ekoodling – en utmaning

Den ekologiska produktionen är en god möjlighet för svenska odlare. Men nu gäller det att uppnå balans mellan tillgång och efterfrågan för varje gröda, för att upprätthålla en attraktiv prisnivå för odlarna. Vädret kommer i hög grad att vara en ”viktig” faktor, så räkna med både goda och mindre bra år framöver och därmed också med en prisbild som är rörlig.

Allt tyder på fortsatt tillväxt på den ekologiska marknaden. Det behövs fler ekodlare och högre produktion i Sverige och i många andra Europeiska länder. Kalkylen ser bra ut. Det ger stora möjligheter för den som satsar på att ställa om till ekologisk och KRAV-certifierad produktion. Men med ökad produktion kommer också utmaningar i marknaden.

Sverige sticker ut som ett ”stort ekoland” i en jämförelse med andra länder. Under 2016 växte, enligt Ekowebs rapport, den svenska konsumentmarknaden för ekoprodukter med cirka 18 procent. År 2015, var den siffran 39 procent och året dessförinnan förde även det med sig tvåsiffriga tillväxttal.

Svenska konsumenter ligger också i toppen på listan över de som äter mest ekologisk mat per person i världen. Med en konsumtion på 177 Euro per person och år, enligt IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) för 2015, ligger Sverige på tredje plats. Det är bara Schweiz och Danmark som ligger före. Samma rapport visar också att Sverige finns med på ”tio i topp listan” i världen, över länder med störst omsättning på ekologisk mat.

Fördel att vara ekobonde i Sverige
Med en attraktiv marknad runt hörnet, enligt bland annat de siffror som IFOAM redovisat, är slutsatsen att det måste vara en fördel att vara ekobonde i Sverige. Kunderna finns i hög andel på hemmamarknaden, både till foder- och humankonsumtion, vilket gör det billigare att transportera råvarorna till slutkunderna. Sverige ligger geografiskt bra till, med närhet till stora marknader med kraftig tillväxt inom ekosegmentet, vilka vi kan nå både med bil och med båt. Det gäller alla våra nordiska grannländer, Danmark, Norge och Finland och även andra länder i Europa, till exempel Tyskland, Belgien, England och Spanien, länder där Lantmännen också är närvarande som leverantör. Sverige som land är väl ansett inom

ekomarknaden och vårt KRAV-certifikat är en fördel även på exportmarknaden.

Eftersom Sverige legat i framkanten under många år finns det i dag också en stor kunskap om odlingsteknik och ekomarknad och vi är därför också väl rustade för att klara konkurrensen på exportmarknaden. Utmaningen framöver är att producera det marknaden vill ha, vara flexibel och snabbfotad, ha förmågan att fånga upp dessa signaler i god tid och alltid ligga steget före.

Marknadens signaler till skörd 2017

Perioden från november 2016 och fram till nu har präglats av stor efterfrågan på den ekologiska marknaden, både i Sverige och i Europa. Det har drivit på priserna, som stigit varefter under vintern. Den senaste månaden har dock prisuppgången avmattats något i takt med att kunderna täckt in sina behov fram till ny skörd. Denna typ av upp- och nedgångar kan vi räkna med även i framtiden.

Lantmännens terminspriser för skörd 2017 är nu betydligt högre än vad de var vid motsvarande tidpunkt inför skörd 2016, vilket ger signaler om fortsatt intresse och tillväxt till 2017. En klok strategi, efter en så pass stor prisuppgång som den vi sett under de senaste månaderna, kan ändå vara att säkra en del av skörd 2017 redan nu med Lantmännen.

Kraftigt stigande priser under eftersäsongen av skörd 2016, har sin orsak i stor efterfrågan, men också i att tillgången varit mer begränsad än året innan. Skörden 2016 blev sämre än förväntat i en del länder som normalt är mycket aktiva på exportmarknaden. Det gäller Baltikum, men även från några andra länder i Östeuropa har exporten till Europa varit mindre än normalt. Attraktionen med höga priser i Europa är stor och till skörd 2017 kan betydligt större kvantiteter nå den europeiska marknaden om skörden blir bra från dessa länder.

Den ekologiska produktionen är fortfarande mycket liten i världen jämfört med den

konventionella. Även om nästan 17 procent av den svenska odlade arealen, inklusive betesmark och vall på åkermark är omställd till ekologisk, så är den i världsperspektiv mycket liten och utgör enbart ca 1,1 procent av hela världens odlade areal, enligt IFOAM.

En liten marknad är ofta mer känslig för stora svängningar i tillgång och efterfrågan. Steget mellan överskott och underskott är därmed ofta mycket litet. Vädret påverkar alla marknader och självklart även den ekologiska, men där kan effekterna bli tydligare. Arealavkastningar som kan variera upp och ned på drygt 20 procent är inte ovanligt och även kvalitetsproblem som kommer och går. När detta inträffar på en liten marknad med låg omsättning, kan påverkan på priset bli stort, både uppåt och nedåt.

Vi ser nu kraftig tillväxt i bland annat efterfrågan på KRAV-malkorn, KRAV-råg och KRAV-raps. Vi behöver större produktion till 2017 för att tillfredsställa marknadens behov. Sannolikt är det vad vi också kommer att få se med nuvarande prognos för höstsådden, försäljningen av vårsådde och nuvarande väderläge.

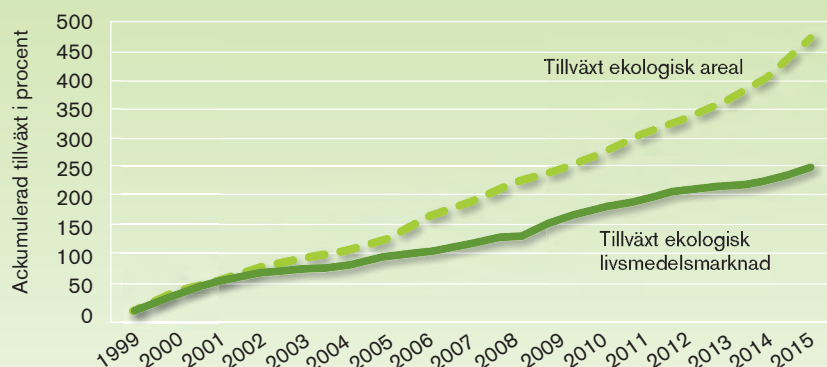
Prognosen är att marknaden kommer att ”svälja” den högre produktionen från Sverige. Lantmännen har en stor egen hemmamarknad, tillgång till en nordisk marknad inom koncernen, och en fungerande europeisk exportmarknad med goda kundkontakter inför 2017.

Gör en ”stresskalkyl”

Glädjande nog ökar intresset för omställning i Sverige, vilket är mycket glädjande. Man ska producera det marknaden vill ha. Men det finns en baksida, samma signal når också bönder i andra länder. Inte minst är intresset stort för omställning till ekologiskt i de Baltiska länderna och man satsar framför allt på export till Europa. Sedan har vi Ryssland som har en enorm stor potential – och även en politisk ambition – att producera ekologiskt och få det certifierat enligt det europeiska regelverket för ekologiskt.

Detta kan med en riktigt bra skörd och kvalitet sätta press på marknaden. Om det blir så vet vi inte i dagsläget, men det är viktigt att tänka i dessa banor, inte minst när man planerar och gör ekonomiska kalkyler för omställningen. Använd olika scenarier med olika prisbilder och olika avkastningsnivåer samt också hur kvaliteten kan påverka priset. Räkna på olika prisnivåer i kalkylen och bedöma om lönsamheten även uppfyller gårdens krav de sämre åren, även om det tycks lite avlägset just nu i nuvarande ”uppåt marknad”. Hör gärna med rådgivningen. Rådgivarna på Växtråd på Lantmännen är väl förberedda att hjälpa till med odlingsråd.

Ekologisk areal och livsmedelsmarknad i Europa

Det är svårt att dölja när man har valt den bästa potatisstrategin

- ✓ Dokumenterad bästa effekt*
- ✓ Bekämpar bladmögel och torrfläcksjuka
- ✓ Mycket låg resistensrisk

* Euroblight 2016

syngenta®

Följ oss på
facebook.com/SyngentaSverige

Syngenta Nordics A/S
Strandlodsvej 44
2300 København S
Tel. 0771 24 48 10

Medlem av Svenskt Växtskydd.
Använd växtskyddsmedel med försiktighet.
För varningsföreskrifter och symboler
läs på etiketten eller se www.syngenta.se

TM